

č. 1-2013

MESIČNÍK O FILMOVOM DIAŇÍ NA SLOVENSKU

film.sk

CENA 1 €

ROZHOVOR

► **Róbert Šveda**
s **Petrom Bebjakom**

TÉMA

► **Uchytí sa MINIMAL?**

RECENZIA

► **Cézar musí zomrieť**
► **Kura na slivkách**

ROK 2012 V SLOVENSKOM FILME

50 ROKOV
YEARS
SLOVENSKÉHO
FILMOVÉHO ÚSTAVU
INSTITUTE
OF SLOVAK FILM
1963 - 2013

WWW.FILMSK.SK

6,60 €

Filmový kalendár vydaný pri príležitosti 50. výročia vzniku Slovenského filmového ústavu pozostáva z fotografií 13 slovenských hereckých osobností vo filmových úlohách, ktoré patria v kontexte ich tvorby k tým najpozoruhodnejším.

NA ÚVOD

Koniec sveta (opäť) nenastal, a tak mohol nerušene prísť koniec roku 2012. Často máme tendenciu to, čo sa končí, späťne pomenovať a posúdiť, preto v aktuálnom čísle Film.sk nájdete pokus o zhodnotenie filmového roku 2012 v oblasti slovenskej hranej, dokumentárnej a animovanej tvorby. Písať bolo o čom, veríme, že to bude aj zaujímavé čítanie.

Do minulosti sa čiastočne vraciame aj v téme, ktorá sa týka špeciálnej iniciatívy Audiovizuálneho fondu s názvom MINIMAL. V rámci nej získali podporu na vývoj a produkciu tri nízkorozpočtové filmy – *Babie leto*, *Kandidát* a *Stanko*. Z minulosti sa tým presúvame do čerstvého roku, v ktorom majú mať spomínané snímky distribučnú premiéru. Predbehnú ich však iné tri domáce tituly, o ktorých píšeme v rubrike Novinky.

Novinky nájdete tento rok aj v koncepcii Film.sk. Už v tomto vydaní nahrádzame pôvodnú rubriku Plus/mínus mesiacu rubrikou Myslíť si. Aj v nej sa bude písať o aktuálnych či nedávnych udalostiach, ktoré stoja za zmienku, ale vždy o nich bude referovať jeden autor formou glosy alebo komentára. Natrafíte aj na niekoľko ďalších úprav (ak nie v tomto, tak v budúcich číslach) a jednou z nich je bodové hodnotenie pri filmových recenziách.

Na záver by som vám rád zaželal vydarený úvod roku 2013. A slovenským filmárom želim, aby sa mohli a dokázali pohybovať po rozvetvených cestách, ako to hlása titul rozhovoru Róberta Švedu s Petrom Bebjakom.

► Daniel Bernát

MAJME OBDOBENÉ SLOVENSKE FILMY

▲ Daniela Kapitáňová,
spisovateľka

Mám tri generácie rokov. A je jediný hraný slovenský film, ktorý ma uchvátil vo všetkých troch – *Obchod na korze*. Takýto film si človek nepúšťa pri nedeľných koláčikoch, ale napriek tomu sú situácie, keď ho treba vidieť znovu. Intenzívne som si to uvedomila (ako študentka) v osemdesiatych rokoch, keď sa čítal ako obvinenie režimu. Potom (už som bola sama matkou) začiatkom deväťdesiatych, keď babky-demokratky rozhodovali o tom, kto je dostatočný Slováč, vtedy sa mohol čítať ako túžba po svete bez násilia. Dnes – nuž dnes mám pocit, že z toho filmu cítim všetko to dohromady a navyše krásu čistého strhujúceho príbehu i bezhraničnú dôveru v silu filmového jazyka, ktorý ešte nemusel byť brutálny, aby zachytil brutalitu. *Obchod na korze* je pre mňa veľkým filmom. Aj keď má Oscara. Z tých nehraných filmov: dokumenty Petra Kerekesa.

22

28

30

Juraj Mojžiš,
filmový a výtvarný teoretik

Zborníky referátov či iných príspevkov prednesených na tej či onej vedeckej – či len odbornej – konferencii síce nerastú ako huby po daždi, ale vždy sa voľajaký objaví. Dokonca by sa už našlo zopár autorov pestujúcich „žáner“ príspevku do zborníka. Pred sebou mám vari najaktuálnejší – *Poetiku zločinu* z rozbiehajúcej sa edície Cinematik. Roku 2012 bol venovaný francúzskemu filmu noir a obsahuje texty zahraničných i domácich autorov. Editori ozaj dobre zredigovaného zborníka Martin Kaňuch a Michal Michalovič zvolili kľúč na oslovenie autorov harmonizujúcim fifty fifty. Pretože tzv. čiastkové interpretácie vybraných titulov napísali zväčša domáci autori, namiesto je otázka: prečo? Všetci ôsmi sú absolventi alebo pedagógovia na Katedre audiovizuálnych štúdií VŠMU v Bratislave. Okrem jedného príspevku, ktorý sa venuje širšie zrodu a rôznym kontextom filmu noir, predstavujú ostatné sústredený pohľad na určité špecifiká francúzskeho noiru prizmou analýzy niektorého zo zvolených filmov. Tu sa zároveň ukázali kvality spomenutého kľúča, pretože rad všeobecných zafinovaných v textoch sledujúcich rôzne východiská hollywoodskeho a francúzskeho filmu noir, akými sú pôsobivé existenciály, ktoré čoskoro zakotvili v novovlnových filmoch, a analýza režisérskeho strategii niekoľkých osobností francúzskej kinematografie mali šancu zúženým pohľadom odkryť prekrasenejší obraz poetiky zločinu. Samozrejme, že ma teší účasť absolventov VŠMU pri uplatňovaní kvality a rôznorodosti interpretačných výkonov, najmä v čase ľahkonohých piárových drístov v tzv. novinových recenziách.

IS
WILSON
MYSLÍM SI

Film.sk
Mesačník o filmovom dianí na Slovensku (14. ročník)
Vydavateľ:
Slovenský filmový ústav
Adresa redakcie:
Film.sk
Slovenský filmový ústav
Grösslingová 32
811 09 Bratislava
TEL.: 02/57 10 15 25
FAX: 02/52 73 32 14
E-MAIL: film.sk@sfu.sk
Séfredaktor:
Daniel Bernát
Redakcia:
Mariana Jaremková
Redakčná rada: Peter Dubecký
generálny riaditeľ SFÚ
Alexandra Strelková
riaditeľka NKC – SFÚ
Marián Brázda
vedúci edičného oddelenia SFÚ
Miroslav Ulman
odborný referent Audiovizuálneho
informačného centra SFÚ
Eva Blašková
vedúca predajne Klapka.sk
Simona Nótová-Tušerová
tlačová tajomníčka SFÚ
Štefan Vraštiak
tajomník KFN SSN
Jazyková redakcia:
Jaroslav Hochel
Design & grafická úprava:
ma.LMTD
Tlač: Dolis, spol. s r. o.
Uzávierka čísla 1/2013:
18. 12. 2012
Foto na titulnej strane:
Miluj ma alebo odíď
– JMB Film & TV Production
Film.sk vychádza
s podporou MK SR.
ISSN 1335 – 8286

- 03 **MYSLÍM SI**
- 04–05 **HODNOTENIE FILM.SK**
- 06–07 **KALENDÁRIUM**
- 08–13 **PREMIÉRY** v kinách
- 14–15 **Správy Z FILMOVÉHO DIANIA**
- 16–17 **NOVINKY:** Miluj ma alebo odíď podľa Mariany Čengel Solčanskej
- 18–19 **NOVINKY:** Ďakujem, dobre podľa Mátyása Priklera
- 20 **NOVINKY:** Krehká identita podľa Zuzany Piussi
- 21 **OHLASY:** konferencia Quo vadis Cinema 2
- 22–25 **ROZHOVOR:** Róbert Šveda sa pýta Petra Bebjaka
- 26–27 **TÉMA:** Uchytí sa MINIMAL?
- 28–29 **RECENZIA:** Cézar musí zomrieť podľa bratov Tavaniiovcov
- 30–31 **RECENZIA:** Kura na slivkách
podľa Marjane Satrapi a Vincenza Paronnauda
- 32–34 **ROK 2012:** Slovenský hraný film
- 35–37 **ROK 2012:** Slovenský dokumentárny film
- 38–39 **ROK 2012:** Slovenský animovaný film
- 40–41 **FILMOVÉ PUBLIKÁCIE / DVD NOSIČE / ČO ROBIA**
- 42 **PROFIL:** Leopold Lahola
- 43 **SVET SPRAVODAJSKÉHO FILMU:** Týždeň vo filme
- 44–46 **TIPY MESAČA:** Kino Lumière + PROGRAM / VÝROČIA
- 47 **Správy Z FILMOVÉHO DIANIA**
a uzávierky na granty a podporné programy
- 48 **STALO SA ZA 30 DNÍ /**
KLAPKA.SK A KINO LUMIÈRE

Akékoľvek rozmnožovanie textu, fotografií, grafov vrátane údajov v elektronickej podobe len s predchádzajúcim písomným súhlasom vydavateľa.
© Slovenský filmový ústav

Slovenskí filmoví vedci a kritici hodnotia slovenské celovečerné filmy druhého polroku 2012

V roku 2009 sme sa v redakcii Film.sk rozhodli v spolupráci s renomovanými slovenskými filmovými vedcami, historikmi, kritikmi a publicistami reflektovať slovenské filmy aj inak ako len vo forme recenzií či iných článkov. Vtedy sme po prvýkrát zverejnili tabuľku bodovania slovenských celovečerných filmov, ktoré mali v príslušnom roku premiéru v kinách. V projekte, ktorý vznikol v nadväznosti na nárast domácej tvorby a vzbudil záujem u odbornej i laickej verejnosti, pokračujeme už tretí rok.

Januárové číslo Film.sk vám prináša druhú časť hodnotenia slovenských snímok (prvú časť sme zverejnili v letnom dvojčíslí). Sú to tituly, ktoré mali premiéru v druhej polovici roku 2012. Zo siedmich premiér sa hodnotí päť filmov, pričom podmienky zaradenia medzi hodnotené tituly zostali rovnaké – ide o slovenské alebo majoritne slovenské koprodukčné dlhometrážne filmy, ktoré spĺňajú finančné kritériá určovania krajín pôvodu podľa Európskeho dohovoru o koprodukciami. Do hodnotenia sa tak nedostali minoritné koprodukčné filmy *V tieni* a *7 dní hŕichů*. Medzi hodnotené snímky sme sa rozhodli zaradiť aj dokument Zuzany Piussi *Od Fica do Fica*, ktorý síce nemal oficiálnu kinodistribučnú premiéru, ale menšie kiná ho do svojich programov zaraďujú.

Systém bodovania zostáva rovnaký, pohybuje sa v škále od maximálnych piatich bodov po jeden bod. Prípustné sú pritom aj polbody.

► jar

Slovenské a koprodukčné celovečerné filmy druhého polroku 2012 podľa filmových vedcov a kritikov

	 DANIEL BERNÁT	 PAVEL BRANKO	 MARTIN CIEL	 EVA FILOVÁ	 JARO HOCHEL	 MARTIN KAŇUCH	 VÁCLAV MACEK	 JELENA PAŠTĚKOVÁ
Až do mesta Aš IVETA GRÓFOVÁ	●●●●●	●●●	●●●●●	●●●●●	●●●●	●●	●●●●	●●●●●
Cigáni idú do volieb JAROSLAV VOJTEK	●●●●	●●●●	●●●●	●●●	●●●●	●●●●	●●	●●●●
Od Fica do Fica ZUZANA PIUSSI	●●●●	●●●●	●●●●	●●●●●	●●●	●●●●	●●	●●●●
Tak fajn PAVOL JANÍK ML.	●	●	●	●●	●	●	●	●●
Zvonky šťastia JANA BUČKA, MAREK SULÍK	●●●●	●●●●	●●●●	●●●●●	●●●●	●●●●	●●●●	●●●●

LEGENDA HODNOTENIA: ●●●●● NAJVIŠŠÍ POČET BODOV / ● NAJNIŽŠÍ POČET BODOV / ⊙ NEHODNOTÍM
(VO VÝNIMOČNÝCH PRÍPADOCH SÚ PRÍPUŠTNÉ AJ POLBODY) FILMY SÚ ZORADENÉ V ABECEDNOM PORADÍ

Mgr. Daniel Bernát (1979) – vyštudoval filmovú vedu na FTF VŠMU. Osem rokov pôsobil ako redaktor kultúrneho oddelenia denníka Pravda, od septembra 2012 je šéfredaktorom mesačníka Film.sk.

Pavel Branko, Dr. h.c. (1921) – od roku 1945 sa venoval prekladateľskej činnosti, v roku 1948 začal aj s filmovou kritikou. V rokoch 1957 – 1970 bol redaktorom dvojtýždenníka Film a divadlo, v nasledujúcich dvoch rokoch pracoval v SFÚ, v ďalšej činnosti mu zabránil publikačný zákaz. Do roku 1989 prekladal, prvé roky pod cudzími menami, po novembri 1989 sa vrátil k filmovej kritike. Autor publikácií Mikrodramaturgia dokumentarizmu, Od začiatkov po prah zrelosti, Karol Skřípský, Straty a nálezy 1 – 3. V roku 1997 získal Čestný doktorát VŠMU, v roku 2001 Zlatú kameru na 9. MFF Art Film a v roku 2007 Cenu Slnko v sieti za celoživotné dielo.

Doc. PhDr. Martin Ciel, PhD. (1963) – vyštudoval filmovú a divadelnú vedu, pracoval v SAV a SFÚ, v súčasnosti pedagóg VŠMU. Zaoberá sa teóriou a analýzou. Prednáškové kurzy viedol v New Yorku, Minsku, Tel Avive, Brne, Prahe. Publikoval niekoľko kníh a viacero štúdií o filme.

Mgr. art. Eva Filová (1968) – vyštudovala grafiku na VŠVU a filmovú teóriu na VŠMU v Bratislave. Pôsobí na Katedre umeleckej kritiky a audiovizuálnych štúdií VŠMU a na Katedre Intermedií a multimédií VŠVU. Publikuje v domácich odborných časopisoch, prioritne sa venuje slovenskému filmu, rodovej problematike a politikám tela. Dramaturgicky a lektorsky pripravuje a uvádza filmové večery k výstavám v Slovenskej národnej galérii. Spolu s Katarínou Mišíkovou a Monikou Mikušovou je autorkou rozhlasového cyklu k dejinám filmu s názvom Kino-Ucho.

PhDr. Jaroslav Hochel (1962) – absolvent FFUK v Bratislave. V rokoch 1989 – 1992 pracoval v archíve SFÚ. Začiatkom 90. rokov sa začal venovať filmovej publicistike (Dialóg, Slovenský denník). V rokoch 1994 – 1998 bol redaktorom časopisu Filmová revue a kultúrnych rubrik denníkov Večerník a Práca. Od roku 1999 pôsobí na voľnej nohe ako filmový publicista a knižný redaktor. Ako redaktor, prekladateľ a autor hesiel týkajúcich sa slovenskej kinematografie sa podieľal na publikáciách Ilustrovaná encyklopédia ľudskej vzdelanosti a Ronald Bergan: Film. Bol členom odborných a novinárskych porôt viacerých festivalov. Po dve funkčné obdobia bol predsedom Klubu filmových novinárov SSN.

Mgr. Martin Kaňuch (1973) – absolvent odboru história a estetika na FF UK v Bratislave. Pôsobí na edičnom oddelení SFÚ. Je šéfredaktorom filmologického časopisu pre vedu o filme a pohyblivom obraze Kino-Ikon.

Prof. Václav Macek, CSc. (1952) – autor, resp. editor vyše dvadsiatich kníh o filme a fotografii (Dejiny slovenskej kinematografie spolu s Jelenou Paštěkovou, Štefan Uher, Dušan Hanák, Ján Kadár, Slovenská imaginatívna fotografia 1981 – 1997, Súčasná slovenská fotografia, K dejinám slovenského dokumentárneho filmu, Tono Stano, Elo Havetta, Peter Župník, Bratislava zadným vchodom, atď.), prednášal v Poľsku, Česku, Rakúsku, Veľkej Británii, Nemecku, USA, Maďarsku, Rusku, Číne. Od roku 1993 do roku 2010 pôsobil ako vedúci na Katedre umeleckej kritiky a audiovizuálnych štúdií VŠMU, kde v súčasnosti naďalej vyučuje.

Prof. PhDr. Jelena Paštěková, CSc. (1951) – vyštudovala estetiku a slovenčinu na FFUK v Bratislave. Pôsobí na FTF VŠMU a v Ústave slovenskej literatúry SAV. Venuje sa interdisciplinárnej problematike, dejinám slovenskej kinematografie a slovenskej literatúre po roku 1945. Je vedúcou riešiteľkou kolektívnych grantových projektov (Poetika a politika, Identity a hranice) a školiteľkou viacerých doktorandov. Publikuje monografické práce (Rozprávania o rozprávani) a štúdie v domácich a zahraničných vedeckých časopisoch a zborníkoch.

O HODNOTENÝCH FILMOCH SME PÍŠALI VO FILM.SK:

- **Až do mesta Aš** – NOVINKY: Film.sk 9/2012, s. 16 – 17; RECENZIA: Film.sk 10/2012, s. 28 – 29
- **Cigáni idú do volieb** – NOVINKY: Film.sk 11/2012, s. 20 – 21; RECENZIA: Film.sk 12/2012, s. 30 – 31
- **Od Fica do Fica** – NOVINKY: Film.sk 11/2012, s. 22 – 23; AKTUÁLNE: Film.sk 12/2012, s. 14; RECENZIA: Film.sk 12/2012, s. 32–33
- **Tak fajn** – NOVINKY: Film.sk 7-8/2012, s. 22 – 23; RECENZIA: Film.sk 9/2012, s. 24 – 25
- **Zvonky šťastia** – RECENZIA: Film.sk 10/2012, s. 24 – 25; ROZHOVOR: Film.sk 11/2012, s. 24 – 27

Filmové podujatia na Slovensku ►

2., 9., 16., 23., 30. január

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

Slovenský dlhometrážny film 2012

Na prehliadku slovenských dlhometrážnych filmov s distribučnou premiérou v roku 2012 pozývajú Slovenský filmový ústav (SFÚ) a Kino Lumiére.

Tvorí ju dvanásť titulov a ich výber zodpovedá kritériám hodnotenia slovenských filmov mesačným Film.sk. Ide o slovenské alebo majoritne slovenské koprodukčné dlhometrážne filmy. Každú januárovú stredu sa bude premietiť jeden z filmov, ktoré mali premiéru v druhej polovici roka 2012 (*Až do mesta Aš, Tak fajn, Od Fica do Fica, Zvonky šťastia, Cigáni idú do volieb*). Februárové stredu budú patriť titulom prvej polovice roka 2012. Zoznam filmov a ich bodové hodnotenie slovenskými filmovými vedcami a kritikmi nájdete na strane 4 aktuálneho čísla Film.sk a vo Film.sk 07-08/2012.

► www.aic.sk/kinolumiere, www.filmsk.sk

7., 14., 21., 28. január ► 20.30

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

Archívne kino – téma: Tragédia irónie

V januárovom Archívnom kine je každý z vybraných filmov vyzobrať so silným ironickým podtextom. Irónia prítomná v rozprávaní príbehu dostáva však vždy nejakým zásadným spôsobom tragický rozmer. Dva filmy – *Já, truchlivý bůh* a *Žert* – sú spracovaním próz Milana Kunderu, u ktorého je takýto ironický tón často prítomný. Rovnako ďalšie dva filmy – *Jak se krade milión* a *Hotel pro cizince* – sú v tomto ladení, pričom sú príkladom mnohých absurdných situácií.

► www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk

8. január ► 16.00

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

60. výročie otvorenia Filmového štúdia Koliba (1953)

Dňa 29. augusta 1953 uviedli do prevádzky prvý časť komplexu Filmových ateliérov na Kolibe v Bratislave. Ale už 25. júla 1953 začali na Kolibe nakrúcať prvý film *V piatok trinásteho* (r. P. Bielik), inak desiaty celovečerný film nakrútený na Slovensku po roku 1945. Premiéru mal 29. 1. 1954. Na Kolibe bolo nakrútených vyše 400 filmov. Osudovou ranou pre Kolibu bola

v roku 1996 jej privatizácia „Mečiarovými deťmi“ – firmou MMM (Magda, Michal a Vladimír Jr.).

Fond národného majetku im Kolibu predal za 110 miliónov Sk. Slovenskí filmári – režiséri a kameramani – budú spomínať na nakrúcanie filmov na Kolibe a hľadať odpovede na otázky: Čím žije slovenský film dnes? Ako žije film na Slovensku bez Koliby? ► švr

15. január ► 20.30

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

Osobnosti: Roger Vadim

V januári si pri príležitosti jeho nedožitých 85. narodenín pripomenieme tvorbu režiséra Rogera Vadima filmom *Barbarella* (1968). Jeho najslávnejším filmom sa stal hneď ten prvý s názvom ... *a Boh stvoril ženu*, ktorý sa stal štartovacou dráhou pre Brigitte Bardot.

► www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk

16., 23. január ► 18.00

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

Osobnosti: Louis de Funès

Kariéra Louisa de Funèsa sa rozbiehala pomaly, ale od filmu *Žandár zo Saint Tropez* bol jeho komediálny talent plne docenený. Mal vtedy už päťdesiat rokov, ale v nasledujúcich dvoch desaťročiach stvárnil hlavné postavy v množstve nezabudnuteľných komédií. Stal sa slávnym predovšetkým vďaka úspešným sériám o žandároch a o Fantomasovi. Tridsať rokov od úmrtia tohto slávneho francúzskeho komika si jeho typickú mimiку a gestá pripomenieme vo filmoch *Veľký flám* a *Tetovaný*.

► www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk

24. január ► 18.00

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

Filmový kabinet

Súrodenci Schreiberovci a Charles Chaplin

Eduard Schreiber nakrúcal v prvom desaťročí 20. storočia a spolu s Alexandrom Lifkom sa radí k prvým filmovým autorom na území Slovenska. Schreiberove filmy sa nápadne podobajú ranej tvorbe bratov Lumièrovcov. Aj on nakrúcal krátke zábery z rodinného života, aj on bol fotografom. Napokon vznikol aj prvý hraný slovenský film *Únos*, v ktorom hrali režisérovi súrodenci, a tak ich možno považovať za prvých slovenských filmových hercov. Pásmo bude doplnené filmami

Charlesa Chaplina z raného obdobia.

► www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk

27. – 31. január

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

5x Európske filmové ceny 2012

Posledných päť januárových dní bude patriť najlepším súčasným európskym filmom. Každý večer sa bude premietiť jeden z filmov, ktorý si odniesol niektorú z Európskych filmových cien za rok 2012. Výber tvoria tituly *Hanba* (najlepšia kamera a strih), česko-nemecko-slovenský film *Alois Nebel* (najlepší dlhometrážny animovaný film), *Jeden musí z kola von* (najlepšia výprava a filmová hudba), *Hon* (najlepší scenár) – a, samozrejme, nemôže chýbať ani absolútny víťaz, *Láska* Michaela Hanekeho, ktorá získala ocenenia v kategóriách najlepší film, najlepší režisér, najlepšia herečka (Emanuelle Riva) a najlepší herec (Jean-Louis Trintignant). Filmy *Láska* a *Hon* uvedieme v slovenskej predpremiére.

► www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk

30. január ► 17.30

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

Osobnosti: Sergej Ejzenštejn

Sergej Ejzenštejn bol mimoriadne nadaným umelcom, ktorý aplikoval na film svoje teoretické koncepcie, predovšetkým metódu dialektickej montáže. Jeho revolučné snímky boli avantgardou, ktorá mala ohlas a vplyv na vývoj filmu v ďalších desaťročiach. Ejzenštejnov film *Križník Potemkin* býva často označovaný za najlepší film všetkých čias. V Kine Lumiére sa bude 115 rokov od narodenia Sergeja Ejzenštejna premietiť jeho slávny opus *Ivan Hrozný* (ZSSR, 1945).

► www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk

31. január ► 20.30

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

Kino-Ikon Plus: Paula Cautiva

Aj v januári pokračuje pravidelný cyklus premietaní výnimočných titulov svetovej kinematografie v dramaturgii redaktorov a autorov filmologického časopisu pre vedu o filme a pohyblivom obraze Kino-Ikon. Posledný januárový štvrtok v Kine Lumiére premietneme výrazný argentínsky film režiséra Fernanda Ayala z roku 1963 *Paula Cautiva*.

► www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk

Podujatia slovenského filmu v zahraničí ►

11. – 20. január

Medzinárodný festival krátkych filmov

Flickerfest – Sydney (AUSTRÁLIA)

Premietanie filmu *Posledný autobus* (r. I. Laučíková, M. Snopek).

► www.flickerfest.com.au

12. – 20. január

Turistický veľtrh – Stuttgart (NEMECKO)

Premietanie filmov *Erotic Nation* (r. P. Begányi), *Hranica* (r. J. Vojtek) a *Nesvadbovo* (r. E. Hníková).

► www.hk-slowakei-stuttgart.de

13., 16. január

MFF Cinefest – Berlín (NEMECKO)

Premietanie filmu *Slnko v sieti* (r. Š. Uher).

► www.dhm.de

17. – 20. január

Go Kamera – Brno (ČESKO)

Premietanie dokumentárneho filmu Pavla Barabáša *Príbehy tatranských štítov*.

► www.livingstone.cz/festivaly-a-promitani/festival-go-kamera

17. – 21. január

8. Festival krátkych filmov Praha (ČESKO)

V sekcii Labo – Experiment and New Ways sa bude premietiť film *Posledný autobus*.

www.pragueshorts.com

19. – 26. január

Orobie International Film Festival

– Bergamo (TALIANSKO)

Na festivale sa bude premietiť dokument Pavla Barabáša *Príbehy tatranských štítov*.

► www.teamitalia.com

21. január

ERA art klub – Praha (ČESKO)

Premietanie dokumentárneho filmu Dušana Hanáka *Obrazy starého sveta*.

► www.prostor.erasvet.cz

(REDAKCIA NEZODPOVEDÁ ZA ZMENY V PROGRAME PODUJATÍ!)

► Mariana Jaremková

PREMIÉRA: 10. 1. 2013

Avalon

(**Avalon**, Švédsko, 2012) DVD, 79 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, DRÁMA
RÉŽIA A SCENÁR: Axel Petersén
KAMERA: Måns Månsson **STRIH:** Theis Schmidt **HUDBA:** Julian Hruza
HRAJÚ: Johannes Brost, Peter Carlberg, Léonore Ekstrand
DISTRIBÚTOR: Film Europe

Usporiadateľ spoločenských podujatí, šesťdesiatročný Janne, práve finišuje s prípravami nočného klubu na výročný tenisový týždeň v maličkom prímorskom mestečku Båstad. Pri prípravách mu pomáha jeho sestra Jackie. Slávnostný deň sa blíži, ale v čase vrcholiacich priprav Janne spôsobí katastrofálnu nehodu. Upadá do stále väčšieho zúfalstva a prepadáva sa čoraz hlbšie do temnoty, z ktorej niet úniku. Film získal Cenu FIPRESCI pre najlepšie celovečerný debut na MFF Toronto.

PREMIÉRA: 3. 1. 2013

Bedári

(**Les Misérables**, Veľká Británia, 2012) DCP 2D, ŠUP, 157 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, MUZIKÁL
RÉŽIA: Tom Hooper
NÁMET: Victor Hugo – román, Alain Boublil a Claude-Michel Schönberg – muzikál
SCENÁR: William Nicholson, Alain Boublil, Claude-Michel Schönberg, Herbert Kretzmer
KAMERA: Danny Cohen **STRIH:** Chris Dickens, Melanie Ann Oliver **HUDBA:** Claude-Michel Schönberg **HRAJÚ:** Hugh Jackman, Russell Crowe, Anne Hathaway, Amanda Seyfried, Helena Bonham Carter, Eddie Redmayne, Sacha Baron Cohen
DISTRIBÚTOR: Bontonfilm

Román Victora Huga sa vracia na plátna kín tentoraz ako muzikál. Opäť tak oživa známy príbeh Jeana Valjeana, odsúdeného na galeje za krádež kúska chleba. Tvrdý trest spraví z nešťastného muža ozajstného zločinca. Nenávisť a zloby ho svojím činom zbaví až biskup, ktorý zaprie pred políciou jeho krádež. Prejde desať rokov a zo Jeana Valjeana je starosta malej dedinky Vigau. Stretáva sa tu však s inšpektorom Javertom, vymenovaným za veliteľa miestnej polície, ktorý s ním má nevybavené účty ešte z obdobia galejí.

PREMIÉRA: 24. 1. 2013

César musí zomrieť

(**Cesare deve morire**, Taliansko, 2012) DCP 2D + Blu-ray + DVD, ŠUP, 76 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, DOKUDRÁMA
RÉŽIA: Paolo a Vittorio Taviani
SCENÁR: Paolo Taviani, Vittorio Taviani, William Shakespeare – úryvky z hry *Julius Caesar*
KAMERA: Simone Zampagni
STRIH: Roberto Perpignani **HUDBA:** Giuliano Taviani, Carmelo Travia **HRAJÚ:** Cosimo Rega, Salvatore Striano, Giovanni Arcuri, Antonio Frasca, Juan Dario Bonetti
DISTRIBÚTOR: Asociácia slovenských filmových klubov

Skupina väzňov z prísne stráženej rímskej väznice Rebibbia inscenuje klasickú tragédiu W. Shakespeara *Julius Caesar*. Víťazný film Berlinalu 2012 je situovaný do autentických priestorov jednej z najtvrdších väzníc v Taliansku a je určite viac ako len filmovým záznamom divadelného predstavenia. Intrigy a priateľstvá zo Shakespeareovej tragédie sa prelínajú s každodenným životom a osudmi restancov (často spolupracovníkov mafie) v tmavých útrobách väzenia. Vznikla autentická väzenská dokudráma, ktorá stavia proti sebe literárny jazyk a často vulgárny slang, slobodu umenia a život v cele.

PREMIÉRA: 31. 1. 2013

Ďakujem, dobre

(**Ďakujem, dobre**, Slovensko, 2013) 35 mm + DCP 2D + Blu-ray + DVD, 134 min., MN 15, DRÁMA
RÉŽIA: Mátyás Prikler
SCENÁR: Marek Leščák, Mátyás Prikler
KAMERA: Peter Balcar, Milan Balog
STRIH: Maroš Šlapeta, Zuzana Cséplő
HRAJÚ: Attila Mokos, Miroslav Krobot, Béla Várady, Vladimír Obšil, Jana Olhová
DISTRIBÚTOR: Filmtopia

Povedkový debut režiséra Mátyása Priklera sa skladá z prológu, troch ústredných poviedok a epilógu. Príbehy vychádzajú z reálneho života, film je pozorovaním, preniká do vnútorných stavov postáv takmer dokumentárnym spôsobom. Hospodárska kríza vstupuje do privátnych životov a stáva sa katalyzátorom vzťahov, ktoré sú už dlho zdeformované. Spoločným menovateľom môže byť tragikomika každodennosti zachytená s nepríjemnou vernosťou.

PREMIÉRA: 17. 1. 2013

Divoký Django

(**Django Unchained**, USA, 2012) DCP 2D, ŠUP, 141 min., MN 15, SLOVENSKÉ TITULKY, WESTERN/DRÁMA
RÉŽIA A SCENÁR: Quentin Tarantino
KAMERA: Robert Richardson
STRIH: Fred Raskin
HRAJÚ: Jamie Foxx, Christoph Waltz, Leonardo DiCaprio, Samuel L. Jackson, James Remar, James Russo, Don Johnson
DISTRIBÚTOR: Itafilm

Režisér Quentin Tarantino svojím najnovším filmom opäť prekvapuje. Po bečkovom horore a príbehu z obdobia 2. svetovej vojny sa tenoraz vracia do americkej histórie. V južanskej dráme z obdobia pred vypuknutím občianskej vojny sledujeme príbeh otroka Djanga. Vďaka nájomnému lovcovi ľudí má šancu získať vytúženú slobodu, ak sa mu podarí dolapíť vraždiacich bratov Brittlovcov. Súčasne stretáva ženu, ktorú musel pred rokmi nedobrovoľne opustiť. Najnebezpečnejšie dobrodružstvo ich života sa môže začať.

PREMIÉRA: 24. 1. 2013

ID:A

(**ID:A**, Dánsko, 2011) DCP 2D + DVD, 100 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, TRILER
RÉŽIA: Christian E. Christiansen
SCENÁR: Tine Krull Petersen **KAMERA:** Ian Hansen **STRIH:** Bodil Kjærhaug
HUDBA: Kristian Eidnes Andersen
HRAJÚ: Tuva Novotny, Carsten Bjørnlund, Flemming Enevold, Rogier Philipoom, John Buijsman, Jens Jørn Spottag, Arnaud Binard
DISTRIBÚTOR: Film Europe

Na brehu rieky kdesi na francúzskom vidieku sa prebúdzajú mladá žena. Je zranená a netuší, čo sa jej stalo ani ako sa volá. Pri sebe má batoh s dvomi miliónmi eur, v ktorom je ešte zbraň a fotografia muža. Záchytným bodom pri pátraní po vlastnej identite je aj jazva na jej tele. Ukáže sa, že ju prenasledujú dvaja muži, a dáva sa pred nimi na útek. Miestni ju upozornia na jej cudzí prízvuk. Keď natrafi na dánske noviny a zistí, že rozumie textu, vydáva sa hľadať svoju stratenú identitu do Dánska.

PREMIÉRA: 17. 1. 2013

Kráľovská aféra

(*En kongelig affære*, Dánsko/Švédsko/Česko/Nemecko, 2012) 35 mm + DCP 2D, ŠUP, 138 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, HISTORICKÁ DRÁMA

RÉŽIA: Nikolaj Arcel

NÁMET: Bodil Steensen-Leth – román

SCÉNÁR: Rasmus Heisterberg, Nikolaj Arcel

KAMERA: Rasmus Videbæk **STRIH:** Kasper

Leick **HUDBA:** Gabriel Yared, Cyrille Aufort

HRAJÚ: Mads Mikkelsen, William Johnk

Nielsen, Mikkel Boe Følsgaard, Trine Dyrholm,

David Dencik **DISTRIBÚTOR:** Asociácia slovenských filmových klubov

Príbeh vášnivej a zakázanej lásky, ktorú sledovala celá krajina. Johan Struensee bol v 70. rokoch 18. storočia osobným lekárom pološialeného dánskeho kráľa Kristiána VII. Jeho vášnivý vzťah s mladučkou kráľovnou Karolínou Matildou Hannoverskou sa stal jednou z najdramatickejších udalostí dánskych dejín. Skutočný príbeh, ktorý bol už námetom na operu aj balet, svojou univerzálnosťou a nadčasovosťou presahuje z histórie do súčasnosti. Film rozpráva jeden z najslávnejších milostných príbehov dánskej histórie s Madsom Mikkelsenom v hlavnej úlohe sa takmer celý nakrúcal v Česku.

PREMIÉRA: 10. 1. 2013

Krehká identita

(*Krehká identita*, Slovensko/Česko, 2012) DCP 2D + Blu-ray + DVD, 70 min., MP 12, DOKUMENTÁRNY FILM

RÉŽIA, SCÉNÁR A KAMERA: Zuzana Piusi

STRIH: Janka Vlčková

ÚČINKUJÚ: Stanislav Pánis, Eva Kristínová,

Marián Tkáč **DISTRIBÚTOR:** Asociácia

slovenských filmových klubov

Dokument Zuzany Piusi podrobuje kritike pojem národnej identity a veci s ňou súvisiace. Východiskom sú konkrétne situácie zachytené reportážnou metódou. Autorka sa zamýšľa nad národnou identitou a ukazuje súčasných „pseudonárodných“ buditeľov bez skresľujúcej mediálnej optiky. Hlavné otázky pre Piusi sú: Akú podobu má súčasná národná identita Slovákov? Prečo sa novodobé chápanie národa na Slovensku utápa v opakovaní a pretváraní starých legiend a mýtov, v recitovaní štúrovských veršov? Prečo nevidno moderné európske národovectvo?

PREMIÉRA: 31. 1. 2013

Kura na slivkách

(*Poulet aux prunes*, Francúzsko/Nemecko/Belgicko, 2011) 35 mm, 93 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, FANTASTICKÝ (KOMBINÁCIA HRANÉHO FILMU S ANIMOVANÝM)

RÉŽIA A SCÉNÁR: Marjane Satrapi, Vincent Paronnaud **KAMERA:** Christophe Beaucarne

STRIH: Stéphane Roche **HUDBA:** Olivier

Bernet **HRAJÚ:** Isabella Rossellini, Golshifteh

Farahani, Maria de Medeiros, Mathieu

Amalric, Chiara Mastroianni

DISTRIBÚTOR: Asociácia slovenských

filmových klubov

Tvorcovia oceňovaného animovaného filmu *Persepolis* sa vracajú s ďalším, tentoraz hraným príbehom. Manželská hádka medzi slávnym hudobníkom Nasírom a jeho manželkou sa končí rozbitím hŕstí, ktoré Nasír tak miloval. Hudobník upadne do hlbokých depresí a napokon zaľahne do postele, kde sa rozhodne čakať na smrť. Filmové plátno postupne zaplňujú Nasírovo halucinácie, sny a vízie nielen z minulosti, ale aj z budúcnosti. Odhalí sa tým veľké tajomstvo. Film plný hravosti a vynachádzavých prvkov sa postupne stáva paródiou rozprávky.

PREMIÉRA: 17. 1. 2013

Lincoln

(*Lincoln*, USA, 2012) DCP 2D, ŠUP, 150 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, DRÁMA / HISTORICKÝ / ŽIVOTOPISNÝ

RÉŽIA: Steven Spielberg

NÁMET: Doris Kearns Goodwin – kniha *Team of Rivals: The Political Genius of Abraham Lincoln*

SCÉNÁR: Tony Kushner

KAMERA: Janusz Kaminski **STRIH:** Michael

Kahn **HUDBA:** John Williams

HRAJÚ: Daniel Day-Lewis, Sally Field, Joseph

Gordon-Levitt, Tommy Lee Jones, John

Hawkes, Hal Holbrook, James Spader

DISTRIBÚTOR: Bontonfilm

Oscarový režisér Steven Spielberg siahol tentoraz po biografii šesťnásteho amerického prezidenta Abrahama Lincolna a nadržil drámu o mužovi, ktorý stál na čele štátu počas jedného z jeho najtemnejších období – občianskej vojny Severu proti Juhu. S jeho menom sa pritom spája aj ďalší medzník v amerických dejinách – zrušenie otroctva. V hlavnej úlohe sa predstaví Daniel Day-Lewis.

PREMIÉRA: 31. 1. 2013

Lovci gangstrov

(*Gangster Squad*, USA, 2012) DCP 2D, ŠUP, 113 min., MN 15, SLOVENSKÝ TITULKY, AKČNÝ/KRIMI/DRÁMA

RÉŽIA: Ruben Fleischer

NÁMET: Paul Lieberman – rovnomenná kniha

SCÉNÁR: Will Beall **KAMERA:** Dion Beebe

STRIH: Alan Baumgarten, James Herbert

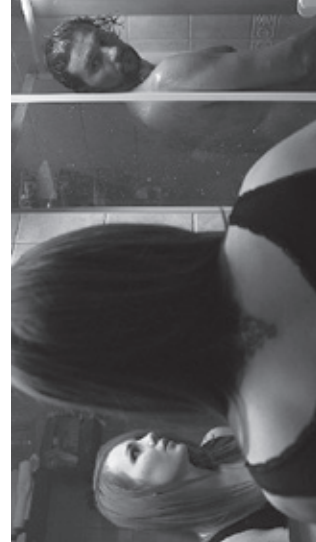
HUDBA: Steve Jablonsky

HRAJÚ: Ryan Gosling, Emma Stone, Sean

Penn, Josh Brolin, Giovanni Ribisi, Nick Nolte

DISTRIBÚTOR: Continental Film

Gangster Mickey Cohen vládne neľútostnou rukou nad Los Angeles. Píše sa rok 1949. Obchod s drogami a so zbraňami, prostitúcia, ilegálne stávky, to všetko kontroluje Cohenov gang a deje sa to pod ochranou poplatenej polície a skorumpovanej politickej elity. Mickeyho vplyv je absolútny a zdá sa, že ho nemôže nič ohroziť. Žiadne miestne orgány, ba dokonca ani tí najkúsenejší policajti nemajú šancu ohroziť jeho neobmedzenú vládu nad Mestom anjelov. Podarí sa to tajnej jednotke LAPD?

PREMIÉRA: 17. 1. 2013

Miluj ma alebo odíď

(*Miluj ma alebo odíď*, Slovensko, 2012) DCP 2D, 95 min., MN 15, DRÁMA

RÉŽIA: Mariana Čengel Solčanská

SCÉNÁR: Alena Bodingerová **KAMERA:** Peter

Bencsik **STRIH:** Ondrej Azor **HUDBA:** Vladimír

Martinka **HRAJÚ:** Eva Bándor, Marko Igonda,

Elena Podzámska, Anna Vargová, Péter

Nádasdi, Ivan Palúch

DISTRIBÚTOR: Saturn Entertainment

Tri priateľky v najlepšom veku sa stretávajú na chalupe. Plánujú oslavovať – narodeniny, rozvod a nové sexuálne dobrodružstvo. Ich plány naruší príchod dcéry jednej z nich. Tínedžerka Mira zúfalo túži byť milovaná svojou matkou, ktorá v nej vidí iba problémovú dcéru. Mira rebeluje proti konvenciám a snaží sa zvieť matkinho partnera, svojho otčima, do ktorého je zamilovaná. Oslava sa končí, pretože vlastne nie je čo oslavovať. Film využíva aj špecifickú južného Slovenska s dominantnou maďarskou menšinou.

PREMIÉRA: 24. 1. 2013

Mládeži neprístupné

(**Movie 43**, USA, 2012) DCP 2D, ŠUP, 98 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, KOMÉDIA

RÉŽIA: Elizabeth Banks, Steven Brill, Steve Carr, Rusty Cundieff, James Duffy, Griffin Dunne, Peter Farrelly, Patrik Forsberg, James Gunn, Bob Odenkirk, Brett Ratner, Jonathan van Tulleken **SCÉNÁR:** Steve Baker, Will Carlough, Patrik Forsberg, Matt Portenoy, Greg Pritikin, Rocky Russo, Jeremy Sosenko, Elizabeth Wright Shapiro **KAMERA:** Frank G. DeMarco, Steve Gainer, William Rexer, Tim Suhrstedt **STRIH:** Debra Chiate, Jon Corn, Patrick J. Don Vito, James Duffy, Craig Herring, Jason Macdonald, Sam Seig, Cara Silverman, Sandy S. Solowitz, Håkan Wärn, Paul Zucker **HUDBA:** Billy Goodrum

HRAJÚ: Emma Stone, Gerard Butler, Hugh Jackman, Chloë Grace Moretz, Elizabeth Banks, Kristen Bell, Kate Winslet, Anna Faris, Naomi Watts, Uma Thurman **DISTRIBÚTOR:** Forum Film

Plejáda hollywoodskych hviezd sa stretla v novej snímke tvorcov filmov *Niečo na tej Mary je a Blby a blbší*. Divák bude prekvapený, ako sa na plátne dokážu zabávať v poriadne „husteji“ komédii, zloženej z množstva príbehov, ktoré sa navzájom prelínajú.

PREMIÉRA: 31. 1. 2013

Nič nás nerozdelí

(**Lo imposible**, Španielsko, 2013) DCP 2D, ŠUP, 114 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, DRÁMA

RÉŽIA: Juan Antonio Bayona **SCÉNÁR:** Sergio G. Sánchez

KAMERA: Óscar Faura **STRIH:** Elena Ruiz **HUDBA:** Fernando Velázquez **HRAJÚ:** Naomi Watts, Ewan McGregor, Tom Holland, Marta Etura, Oaklee Pendergast, Samuel Joslin, Geraldine Chaplin **DISTRIBÚTOR:** Bontonfilm

Príbeh filmu *Nič nás nerozdelí* je založený na skutočnej udalosti jednej rodiny, ktorá v roku 2004 prežila úder ničivej vlny cunami v Indickom oceáne. Manželia Henry, Maria a ich traja synovia sa rozhodli stráviť pokojné Vianoce v Thajsku a tešia sa na niekoľko dní prežitých v tropickom raji. Rodinná idylka sa však náhle a nečakane skončí dva dni po Štedrom dni, keď juhovýchodné pobrežie Ázie zasiahne vlna cunami. Na hotelový komplex sa valí obrovská masa vody, zmetie všetko, čo jej príde do cesty, a rozdelí aj utekajúcu rodinu. Hoci všetci členovia rodiny prežijú, ani zďaleka nemajú vyhraté, pretože najst jeden druhého uprostred pekla je skoro nemožné. Naomi Watts je nominovaná na Zlatý glóbus pre najlepšiu herečku.

PREMIÉRA: 17. 1. 2013

O myške a medveďovi

(**Ernest et Célestine**, Francúzsko/Belgicko/Luxembursko, 2012) DCP 2D, 80 min., MP, SLOVENSKÝ DABING, ANIMOVANÝ

RÉŽIA: Stéphane Aubier, Vincent Patar, Benjamin Renner **SCÉNÁR:** Daniel Pennac **STRIH:** Fabienne Alvarez-Giro

HUDBA: Vincent Courtois **V SLOVENSKOM ZNENÍ:** Hera Turban, Andy Hryc, Zuzana Kronerová, Olga Belešová, Marian Slovák, František Kovár **DISTRIBÚTOR:** Magic Box Slovakia

V rozprávke sa aj myš môže priatelíť s medveďom. Ernest je úplne iný ako bežné medvede. Je hudobník a rád by bol veselý, je však chudobný, a preto často hladný. Jedného dňa, keď hľadá niečo pod zub, chytí myšku Celestínu. Tá mu sľúbi, že ak ju nezje, ukáže mu miesto, kde je veľa čokolády, cukríkov a iných sladkostí. Mrzutý maco a zhovorčivá myška netušia, že sa dostali na stopu chamtivých medvedích manželov, ktorí zámerne kazia sladkosťami zúbky malých medveďíkov. Medzi Ernestom a Celestínou postupne vzniká neobvyklé, ale o to silnejšie priateľstvo. Aby odhalili sprisahanie, hľadajú pomoc v medveďom aj myšacom svete a snažia sa oba svety spriatelíť.

PREMIÉRA: 10. 1. 2013

The Master

(**The Master**, USA, 2012) DCP 2D, 144 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, DRÁMA

RÉŽIA A SCÉNÁR: Paul Thomas Anderson **KAMERA:** Mihai Malaimare Jr.

STRIH: Leslie Jones, Peter McNulty

HUDBA: Jonny Greenwood **HRAJÚ:** Philip Seymour Hoffman, Joaquin Phoenix, Amy Adams, Laura Dern, Lena Endre, Martin Dew, Madisen Beaty, Fiona Dourif **DISTRIBÚTOR:** Continental Film

Spojené štáty americké, 50. roky minulého storočia. Charizmatický Lancaster „The Master“ Dodd formuje vlastnú skupinu veriacich, ktorá sa stále rozrastá. Freddie je nepolepšiteľný tulák, ale postupne sa stáva Lancasterovou pravou rukou. Takto vie o Lancasterovi viac ako všetci zúčastnení. Nábožensky orientovaný príbeh je ďalšou pozoruhodnou snímkou režiséra Paula T. Andersona. Predlohou ústrednej postavy bol pritom skutočný zakladateľ scientologickej cirkvi L. Ron Hubbard.

PREMIÉRA: 24. 1. 2013

Veľké nádeje

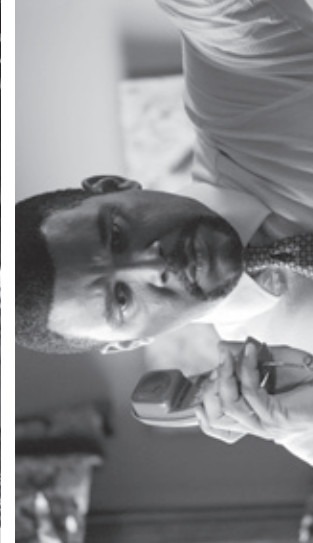
(**Great Expectations**, Veľká Británia/USA, 2012) DCP 2D, ŠUP, 128 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, DRÁMA

RÉŽIA: Mike Newell

NÁMET: Charles Dickens – rovnomenný román (1861) **SCÉNÁR:** David Nicholls

KAMERA: John Mathieson **STRIH:** Tariq Anwar **HUDBA:** Richard Hartley **HRAJÚ:** Helena Bonham Carter, Ralph Fiennes, Jason Flemyng, Robbie Coltrane, Jeremy Irvine, Holliday Grainger, Ewen Bremner **DISTRIBÚTOR:** Magic Box Slovakia

Hrdinom rovnomenného Dickensovho románu je sirota Pip. Má jedennásť rokov a vyrastá u svojej prísnej sestry. Nájde si prácu u čudáckej a excentrickej pani Havishamovej, ktorá žije sama, nenávidí mužov a už roky nevyšla na denné svetlo. Úlohou Pipa je robiť spoločnosť jej chránenkyni – dvanásťročnej Estelle. Pip sa do pôvabnej dievčinky zaľúbi, ale Estelle ním pre jeho pôvod pohŕda. O desať rokov neskôr je z Pipa šťastnou náhodou bohatý muž. Žije rozmarný život v Londýne a už ako bohatý džentlmen sa opäť uchádza o svoju detskú lásku. Keby však vyšlo najavo, kde je zdroj nečakaného Pipovho bohatstva, všetko by mohlo byť zničené.

PREMIÉRA: 3. 1. 2013

Vražedná hra

(**Alex Cross**, USA, 2012) DCP 2D, 101 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, KRIMI/TRILER

RÉŽIA: Rob Cohen

NÁMET: James Patterson – séria románov

SCÉNÁR: Marc Moss, Kerry Williamson

KAMERA: Ricardo Della Rosa

STRIH: Matt Diezel, Thom Noble

HUDBA: John Debney

HRAJÚ: Tyler Perry, Edward Burns, Matthew Fox, Jean Reno, Carmen Ejogo, Cicely Tyson, Rachel Nichols

DISTRIBÚTOR: Forum Film

Detektív Alex Cross má na starosti prípad mimoriadne brutálneho sadistického vraha „Mäsiara“ Sullivana. Počas vyšetrovania sa Sullivan rozhodne poslať detektívovi výstrahu a chladnokrvne zabije jeho manželku. Cross zúri a sľubuje boj na život a na smrť. Prefikovaný Sullivan však aj naďalej uniká spravodlivosti a núti Crossa prekročiť jeho morálne hranice – nielen ako policajta, ale aj ako otca. Cross je už blízko k dolapeniu Sullivana a objaví dôkaz, ktorý odhaľuje pre Crossa nepredstaviteľnú veci. Všetko sa tým mení.

Dokument Rabínka kladie množstvo otázok

Príbeh židovskej aktivistky Gisi Fleischmann sa z dosiek Slovenského národného divadla presunul na filmové plátno. Dokumentárny film *Rabínka* nakrútila autorka rovnomennej divadelnej dokumentárnej drámy Anna Grusková a slávnostnú premiéru mal 17. decembra 2012 v Divadle Astorka KORZO '90 (sprevádzalo ju otvorenie výstavy Po stopách Gisi Fleischmann). Predtým bol film uvedený na festivale Jeden svet.

Gisi Fleischmann pracovala v oficiálnej Ústredni Židov, ktorá z donútenia spoluorganizovala deportácie. Fleischmann zároveň viedla ilegálnu Pracovnú skupinu, ktorá sa ich pokúšala zastaviť. Svoje dcéry poslala do Palestíny, aby im zachránila život. Sama sa obetovala a zostala s matkou (a svojou komunitou) v Bratislave. „*Hádže ma to ako loptičku od matky k dcéram a od dcér k matke. Ale nad tým všetkým stojí moja komunita.*“ Napokon sa dobrovoľne nechala deportovať do koncentračného tábora v Osvienčime, kde aj zahynula.

Anna Grusková sa osudmi tejto výnimočnej ženy zaoberala už niekoľko rokov; výskum prebiehal nielen doma, ale aj v Izraeli. Ako prvá vznikla komorná verzia neskoršej divadelnej hry, ktorú ocenili v súťaži Dráma 2006 a uviedli ju v divadle Teatro Reon v Bologni. Minulý rok mala inscenácia hry *Rabínka* premiéru v Slovenskom národnom divadle v réžii Viktorie Čermákovej. Dokumentárny film sa už autorka rozhodla nakrútiť sama. *Rabínka* ponúka množstvo objavov zo slovenských, izraelských i amerických archívov, výpovede pamätníkov a historikov od Melbourne po Bratislavu, ako aj hrané scény v stvárnení talianskych divadelníkov z Bologne. „*Holokaust nie je mŕtvý, ale my dnes vidíme len fragmenty. Film sa pokúša otvoriť túto tému diferencovanejšie, zasadiť Gisin život do širšieho kontextu, otvoriť množstvo otázok smerom k súčasnosti,*“ uviedla režisérka filmu Anna Grusková. Dokument z dielne K2 Production je vôbec prvým filmovým spracovaním osudu Gisi Fleischmann. Žena, ktorá pomohla tisícom Židov, zostala napokon takmer zabudnutá. Film má preto ambíciu predstaviť ju divákovi ako

jednu z neprávom zabudnutých hrdiniek slovenských dejín a robí to bez zbytočného pátosu.

► jar

Projekt dejín svetovej kinematografie

Slovenský filmový ústav sa rozhodol nadviazať na prerušenú tradíciu z prelomu sedemdesiatych a osemdesiatych rokov a usporiadať trojsemestrálny cyklus prednášok k dejinám svetovej kinematografie s názvom Filmový kabinet.

K dejinám filmu je možné pristupovať rôznymi spôsobmi. Ako napovedá názov podujatia, nepôjde ani zďaleka o priamočiare priblíženie sa k dejinám, autori sa rozhodli pre cestu cez zadný vchod. Keďže je zrejmé, že populárno-vedecký žáner výkladu neumožňuje podať vyčerpávajúce, ucelené vedomosti a počet projekcií zase nedovoľuje ukázať korpus kinematografie v jej rôznorodej úplnosti, je toto rozhodnutie azda správne. Vstup zadným vchodom je tajomnejší, intímnejší a tým aj vzrušujúcejší, podobne ako poznanie kabinetné v porovnaní s neosobnou pompéznosťou poznania vo veľkej prednáškovej sále. Preto je cieľom ponúknuť vedomosti, ktoré sú inšpiratívne v problematizáciách a paradoxoch, rodia sa v otvorenom a vyrovnanom vzťahu medzi poslucháčom a prednášajúcim a viac ako predložením faktov sú slasťou z poznaného.

Prednášky spojené s projekciami a prípadnou diskusiou sa začínajú približne na začiatku nového vysokoškolského semestra – 24. januára. Víťaním sú laici i väčší či menší odborníci skoro všetkých vekových kategórií. Jedinou podmienkou zo strany organizátorov voči poslucháčovi je jeho schopnosť radovať sa z filmu a túžba po jeho bližšom poznaní. Stupňovanie túžby po ďalšom poznávaní je potom najväčšou hodnotou, ktorá sa nedostáva ani pri veľkých, prísne vedeckých podujatiach. SFÚ sa rozhodol vytvoriť na túto akciu tie najlepšie podmienky sprístupnením svojho archívu.

► Juraj Oniščenko

(filmový vedec a estetik, ktorý bude na podujatí Filmový kabinet prednášať)

Kino Fajn už premieta digitálne

Zemplín má druhé digitalizované kino. Po michalovskom kine Centrum už premieta v digitálnej kvalite aj kino Fajn v Humennom. Projekt digitalizácie, ktorý je dnes pre existenciu kamených kín už nevyhnutný, bol podporený dotáciou z Audiovizuálneho fondu vo výške 30 000 eur, zvýšnú sumu potrebnú na financovanie nákupu nových premietacích technológií s príslušenstvom – 128 000 eur – vyčlenila zo svojho rozpočtu miestna samospráva. „*Kinosálu sme vybavili novým premietacím plátnom, ozvučením a digitálnym projektorom,*“ uviedol pre TASR Róbert Remeň z Mestského kultúrneho strediska v Humennom, kde kino Fajn sídli. Po završení procesu digitalizácie zvýšili v kine Fajn počet premietacích dní v týždni z troch na šesť. Okrem komerčných titulov kino premieta aj klubové a artové filmy pre náročných divákov.

► jar

Kultúrny kontaktný bod je od januára 2013 súčasťou SFÚ

Kultúrne kontaktné body (Cultural Contact Points – CCPs) vznikli v členských a kandidátskych krajinách Európskej únie. Ich aktivita sa začala v roku 1998 v súvislosti s prípravou a realizáciou najväčšieho rámcového programu Spoločenstva na podporu kultúry „Kultúra 2000“. KKB Slovensko je zriadený ako koordinačné centrum pre implementáciu uvedeného programu v Slovenskej republike. Od 1. januára 2005 bol Kultúrny kontaktný bod vyňatý z organizačnej štruktúry Ministerstva kultúry SR a stal sa súčasťou Divadelného ústavu v Bratislave. Od 1. januára 2013 sa kancelária Kultúrneho kontaktného bodu odčleňuje od organizačnej štruktúry DÚ a stáva sa súčasťou Slovenského filmového ústavu. Sídlit' bude na adrese Grösslingová 45. Viac na www.ccp.sk.

► jar

Krehká identita sa stala najlepším slovenským dokumentom

Trinásty ročník medzinárodného festivalu dokumentárnych filmov Jeden svet s podtitulom Svet v pohybe má za sebou bratislavskú časť. Počas nej udelili Cenu diváka a porota vybrala najlepší slovenský dokumentárny film.

Jeden svet nie je tradičným súťažným festivalom. Udeľuje sa na ňom iba Cena diváka a jedinou súťažnou sekciou je Slovenský dokumentárny film. Medzinárodná porota, ktorá pracovala v zložení Jadwiga Hučková z filmového inštitútu Jagelovskej univerzity v Poľsku, režisér, filmový teoretik a pedagóg Martin Štoll z Českej republiky a vedúca Ateliéru dokumentárnej tvorby FTF VŠMU Ingrid Mayerová, ako víťazný jednohlasne vybrala autorský dokumentárny film Zuzany Piussi *Krehká identita* (viac sa o ňom dočítate na strane 20). Porota ocenila „*úderné odkrytie hrôzu vzbudzujúceho hodnotového sveta hľadáčov koreňov slovenskej národnosti*“. Čestné uznanie udelila filmu Tomáša Krupu *Absolventi za „výstižné pomenovanie dezilúzie mladej generácie, ktorá sa má stať budúcnosťou Slovenska“*.

Cenu diváka získal provokatívny dokument o kulte pouličného umenia *Banksy – Exit Through the Gift Shop*. Film bol zaradený do sekcie ARTivizmus. Stretli sa v nej filmy, v ktorých umelci „demonštrujú“ prostredníctvom umenia. *Banksy – Exit Through the Gift Shop* vypovedá o komercializácii opozičného umenia. Banksy je kultovou postavou londýnskeho street artu. Napriek nominácii na Oscara stále neodhalil svoju identitu. Jeho film je provokatívnym mystifikačným dokumentom a streetartovej scény. Výstredný majiteľ obchodu Tonny Guetta v ňom márne pátra po tajomnom Banksym. Napokon sa sám rozhodne stať rovnako kultovým umelcom. Dokument zachytáva kult pouličného umenia, ale súčasne ho spochybňuje.

Festival Jeden svet pokračuje po svojej bratislavskej časti do regiónov a celkovo navštívi 23 slovenských miest (termíny a miesta konania sú zverejnené na stránke www.jedensvet.sk).

► jar

ŽENY

► Mariana Jaremková (filmová publicistka)

Režisérka Mariana Čengel Solčanská debutovala celovečerným filmom **Legenda o lietajúcom Cypriánovi**. Historická dráma inšpirovaná reálnou postavou mnícha Cypriána sa v roku 2010 stala najnavštevovanejším slovenským filmom. Druhý celovečerný film režisérky **Miluj ma alebo odíď** je intímnu výpoveďou o žene, o jej túžbe byť milovaná a cítiť ľudskú blízkosť.

Zuzana a jej kamarátky Eva a Jana. Každá má dôvod na „oslavu“. Zuzana chce osláviť svoj rozvod, Eva mladého frajera a Jana štyridsiate narodeniny. Stretnú sa na Zuzaninej chalupe na brehu rieky niekedy na hranici jesene a zimy. Keď tam dorazí Zuzanina dcéra, tínedžerka Mira (zvädzajúca matkinho partnera), s ktorou má viac ako problematický (ne)vzťah, otvára sa Pandorina skrinka plná lží aj krutých právd. Zuza aj jej kamarátky zistia, že oslavovať vlastne nie je čo. Čas Dušičiek, keď sa svet živých a mŕtvych na chvíľu prepojí, sa stáva časom bolestivej, ale očisťujúcej sebareflexie. „*Príbeh sa odohráva počas jedného víkendú na chalupe, ktorú treba vymalovať, zamknúť a predať*“, vysvetľuje režisérka. „*V dušičkovom čase sa stretne šesť žien vo veku od šesť do sedemdesiat rokov, aby sa vyrozprávali, opili a mudrovali o chlapoch. Zdanlivá pohoda ľahkovážnych drístov sa zmení na prenikavé vyznanie lásky i nenávisť a na povrch vyplávajú veci, ktoré každá rodina radšej zametá pod koberec. Zuza je štyridsaťročná žena, ktorej prvý muž zomrel a s druhým sa rozviedla. Má dve deti, provinčnú cestovku, dve kamošky a rozhádzaných rodičov. Je to málo? Zdanlivo nemá*

Zuza žiadny problém. Je ešte mladá, pekná, má dve zdravé dcéry, firmu, ktorú ju užíva, má byt, auto a rodičov nažive. Stačí to, aby mal človek pocit zmysluplne prežitého života? Čo dáva nášmu životu zmysel? Je to láska? Deti? Práca? Sme nevďační, ak nič z toho? Čo si máme počať, ak sme bezvýznamní, s vedomím, že nezmeníme svet? Zuza sa v závere filmu, obrazne povedané, stretne v dušičkovú noc s mŕtvymi. V jej pokornej ochote uvidieť sa taká, aká naozaj je, spočíva jej osobná nádej.“

Narušený vzťah, keď matka vidí vo svojej dcére iba problémové dieťa, smeruje k fatálnej výmene názorov. Mira pritom netuší po ničom inom, iba po matkinej láske. „*Mira je iba nešťastná pubertiačka, aké nájdete v každej druhej rodine*“, komentuje autorka scenára Alena Bodingerová revoltu mladej hrdinky. „*Matka pri jej výchove čiastočne zlyhala a dievča sa cíti opustené. Kope okolo seba ako mladá kobyľka, chce zraňovať, urážať, vymýšľa si, je drzá a arogantná, a to všetko len preto, lebo túži po láske, prijatí a pochopení. Také zdanlivo obyčajné veci.*“

Príbeh filmu je situovaný na južné Slovensko s dominantnou maďarskou menšinou. Špecifická

kraja sa premietajú aj do Zuzaninej rodiny, jej matka je Maďarka, otec Slovák a Zuzana používa maďarčinu iba vtedy, keď sa hovorí o háklivých veciach a ona nechce, aby jej deti rozumeli. Scenár Aleny Bodingerovej sa k režisérke dostal náhodou. „*Jej scenár sa vliezol na zadnom sedadle auta a ja som sa vlezla na prednom. Na pol úst som prehodila Soni Javorskej, ktorá šoférovala to osudné auto, že Alenu poznám zo školy a myslím si, že to, čo je na zadnom sedadle, bude dobré*“, spomína Mariana Čengel Solčanská. „*O pár dní mi zavolali z produkcie s ponukou, či by som si scenár neprečítala. A bolo to. Pôvodný scenár Ozveny hniezda som mala potrebu prepísať – nie prepísať jeho atmosféru, energiu, vzťahy hlavných postáv a tému filmu, ale premiestniť ho do svojho sveta. Zmeniť postavám mená, dať im iný vek, zamestnanie, situovať ich do malého juhoslovenského mesta. Takisto som potrebovala zmeniť chatu na Tomkoch za prvorepublikový dom na násype Váhu. Zvulgárnila som jazykový prejav postáv, vložila som doň maďarčinu a dialógy v jednotlivých obrazoch som zredukovala na minimum*“, spresňuje režisérka, ktorá si (nielen) k svojmu debutovému filmu napísala scenár sama. Ako potvrdzuje, v niektorých postavách sa našla. „*Komplikovaný vzťah k matke, pocit, že som tu navyše, že život je nespravodlivý, to všetko som zažívala v puberte v podobnom rozsahu, ako to*

prežíva sedemnástočná Zuzina dcéra Mira, i keď vonkajšia forma revolty bola v mojom prípade iná.“ Scenáristka Alena Bodingerová ďalej spomína: „*Mala som scenár, nemala som režiséra. Moja prvotná idea bola, že by to mal nakrútiť muž, aby trochu odmocnil tú ženskú emocionálnosť postáv. Bála som sa, že žena by tam vniesla prílišný pátos. Ale s mužmi to nevyšlo.*“

Za kameru sa postavil Peter Bencsik a vznikol film s výraznou výtvarnou štylizáciou. Mariana Čengel Solčanská si vytvorila stabilný tím, s ktorým spolupracuje pravidelne, a týka sa to aj Petra Bencsika. „*S Benjom som pred pár rokmi nakrúcala svoj stredometrážny film Ābelov čierny pes, takže som presne vedela, do čoho idem, a tešila som sa*“, spomína režisérka. „*Benjo je absolútne perfektný človek z ľudskej, odbornej aj kreatívnej stránky, je to kameraman, tri v jednom. Pred nakrúcaním sme celý film rozzábe-rovali, každý dialóg sme si povedali nahlas, škrtali sme, premiestňovali, modelovali film na papieri. Na pláci sme takmer neimprovizovali. Točili sme v pekelných termínoch a nebolo inej cesty, ako všetko stihnúť.*“

Nový film režisérky Mariany Čengel Solčanskej vstupuje do slovenských kín 17. januára 2013. „*Je to nesmierne výtvarný film, s nádejou, ktorú všetci potrebujeme. Je to film, ktorý sa oplatí vidieť*“, uzatvára režisérka. ▲

Miluj ma alebo odíď (r. Mariana Čengel Solčanská, Slovensko, 2012)

• CELKOVÝ ROZPOČET FILMU: 1 091 596 eur (z toho podpora AVF vo výške 420 500 eur) • POČET KÓPIÍ, V KTORÝCH SA FILM BUDE DISTRIBUOVAŤ V SLOVENSKÝCH KINÁCH: distribúcia na DCP nosičoch, približne 8 ks, program v čase uzávierky Film.sk ešte nebol uzavretý

Film ako kopnutie do dverí

► **Martina Polívková** (filmová publicistka)

„Obzreli sme sa po svete a urobili sme film,“ vraví Mátyás Prikler o svojej celovečernej prvotine **Ďakujem, dobre**. Pokračuje v nej v zachytávaní sveta pokrivených medziľudských vzťahov, s ktorým úspešne začal vo svojom rovnomennom krátkom filme. Záujem o uvedenie debutu už prejavil filmový festival v Rotterdame v rámci sekcie **Bright Future**.

Už pred pár rokmi, keď Mátyás Prikler uvádzal svoj absolventský film *Ďakujem, dobre*, avizoval, že ide len o jednu časť z pripravovaného celovečerného filmu. Aj napriek tomu vtedy krátky príbeh o vyprázdnených vzťahoch v jednej rodine zaujal nielen doma, ale aj v zahraničí, získal slovenskú cenu Slnko v sieti a na festivale v Cannes sa v roku 2010 dostal do oficiálneho súťažného výberu Cinéfondation.

V celovečernom filme Prikler so scenáristom Markom Leščákom pokračujú v rozprávaní o pokrivených medziľudských vzťahoch medzi najbližšími. „Keď sme sa s Mátyásom spoznali a skamarátili, prechádzali sme obaja takým zaujímavým obdobím svojho života. Mali sme v sebe určitý trpký pocit zo sveta, v ktorom žijeme, a ten sme sa snažili pretlmočiť do filmu,“ spomína Leščák na začiatky spolupráce. „Chceli sme spraviť tvrdý film, to znamená výpoveď,

ktorá bude ako kopnutie do dverí alebo výkrik, a napriek tomu, že sa možno niekomu nebude na ten film ľahko pozerieť, myslíme si, že za tou zdanlivou bežnosťou je humor a aj určitá nádej. Príbehy sa odohrávajú na pozadí ekonomickej krízy, ktorá spôsobila, že sa niekedy aj tie najbližšie vzťahy zekonomizovali a stali účelovými. Inšpiráciou bol svet okolo nás – situácie, postavy a repliky, ktoré sme čiastočne odporovali v realite, sme vhodne autorsky prispôbili a upravili tak, aby zapadli do nášho filmového rozprávania,“ dodáva.

Film bol od začiatku koncipovaný ako poviedkový, nebola však jasná jeho štruktúra, teda či sa budú jednotlivé časti prelínať, alebo nie. Napokon vzniklo rozprávanie, v ktorom je krátky prológ, tri poviedky a epilóg. Poviedky sú previazané cez vzťahy medzi postavami a každá je ukotvená v jednom z množstva obradov, s ktorými

sa v živote stretávame. Scenár i dialógy hlavných postáv písali Leščák s Priklerom na telo konkrétnym hercom. „Vedeli sme vopred, koho by sme asi chceli obsadiť do jednotlivých úloh. Pán Krobot je známy svojím minimalistickým herectvom a tak isto aj Attila Mokos, Zuzana Mauréry a Jana Oláhová dokázali byť veľmi civilní a pravdiví,“ uvádza Leščák. Vedľajšie úlohy stvárnil napríklad Vladimír Obšil, Eva Bándor, herci komárňanského divadla a detskí neherci.

Nakrúcanie ostatných poviedok prebiehalo v podobnom minimalistickom duchu ako prvá sfilmovaná časť. Aj napriek tomu, že autori získali i finančnú podporu od štátu, pokračovalo filmovanie prakticky v rovnako úzkom, maximálne desaťčlennom štábe, tak ako v prípade spomínanej krátkej snímky. „Nakrúcali sme s minimom ľudí čo najautentickejšie, dokumentaristickou logikou kameramana Petra Balcara na malé ručné kamery, s minimom techniky. V podstate sme ani nesvietili, čo bolo dôležité, lebo sme chceli, aby herci neriešili na pláci, kde majú svetlo alebo kde majú ostrosť. V konečnom dôsledku to vlastne pomohlo aj produkčnej stránke a celkovému rozpočtu,“ vraví Mátyás Prikler. Film dostal od Audiovizuálneho fondu

finančnú podporu na každú fázu výroby – vývoj, produkciu i postprodukcii –, len na distribúciu nie. „Myslím, že fondu už neostali peniaze na podporu distribúcie, keďže išlo o otvorenú výzvu. Chceme ešte o túto podporu požiadať v roku 2013,“ uvádza režisér. Vzhľadom na to, že príbeh sa odohráva v dvojjazyčnej rodine, bolo pôvodným zámerom nakrútiť film v spolupráci so zahraničím. „Mali sme to všetko geniálne vymyslené. Pretože je to jazykovo aj inak prepojené, malo ísť o slovensko-maďarskú koprodukcii. Chceli sme za slovenské peniaze filmať na Slovensku a za maďarské v Maďarsku. Lenže v Maďarsku sa medzitým rozpadol systém audiovizuálnej podpory, zavreli fond, a tak sme na niečo také mohli zabudnúť. Momentálne tam neexistujú ani výzvy na koprodukcii. Nechali sme to teda tak, nedalo sa s tým pohnúť. Našťastie sme dostali peniaze na dokončenie z Audiovizuálneho fondu. Paradoxom je, že keby som nakrúcal pred piatimi rokmi, dostal by som v Maďarsku financie bez problémov, ale mal by som problémy zase na Slovensku. Je nešťastné, že sa v týchto postkomunistických krajinách systém tak výrazne mení,“ dodáva Prikler. Zvuk sa napokon vyrábala v Budapešti a kópie filmu vo Viedni. ▲

Ďakujem, dobre (r. Mátyás Prikler, Slovensko, 2013)

• CELKOVÝ ROZPOČET FILMU: cca 350 000 eur (z toho podpora AVF: 258 900 eur) • POČET KÓPIÍ, V KTORÝCH SA FILM BUDE DISTRIBUOVAŤ V SLOVENSKÝCH KINÁCH: pravdepodobne 2 – 3 x 35mm kópie, cca 5 x DCP a Blu-ray, DVD pre miesta, kde nie je kino

Piussi hľadá národnú identitu Slovákov

► Robert Pospíš (filmový publicista)

V prípade filmov dokumentaristky Zuzany Piussi sú „nepohodlné“ témy takmer samozrejmosťou. V jej nekompromisnom pohľade na súčasnú slovenskú spoločnosť sa spája absurdný humor s autentickou výpoveďou. Najnovší dokument *Krehká identita* vznikol na cestách po Slovensku a prináša ďalší pohľad na spoločenské paradoxy našej krajiny.

„Názov vymyslel Maroš Berák, ale pôvodne k úplne inému filmu. K snímke o národovcoch sme ho priradili po tom, ako sme nakrútili konflikt v Bytči,“ hovorí režisérka. Prvotným impulzom na vznik jej novinky boli zúrivé občania Bytče, ktorí chceli za každú cenu ubrániť tabuľu na dome Jozefa Tisa. Piussi začala vyhľadávať podobné udalosti, ktoré súvisia s témou národnej identity, a výsledkom je 75-minútový dokumentárny film. Základom jeho scenára sú konkrétne udalosti a ich aktéri: odhaľovanie sochy Svätopluka, manifestácie a podujatia s národnostnou tematikou. Zuzana Piussi sa tentoraz zamerala na fenomén národných buditeľov a na ich vďačné obecenstvo. Aj preto je časť filmu spracovaná reportážnou metódou. „Nie je to film pre masu. Bohužiaľ. Určite si to radi pozrú moja sestra, Blaho Uhlár, Mária Ferenčuhová, Kladivovi sa to páčilo, Shooty to ocenil, viem o troch ľuďoch v Martine, jedného diváka mám aj v Žiline a v Prahe Víta Janečka. Nebol by to dlhý zoznam. Teší ma len to, že väčšina slovenských filmárov je na tom ešte horšie,“ opisuje Zuzana Piussi cieľovú skupinu *Krehkej identity*.

Akú podobu má súčasná národná identita Slovákov? Prečo sa novodobé chápanie tunaj-

šieho národa utápa v opakovaní a pretváraní starých legiend a mýtov, v recitovaní štúrovských veršov? Prečo je pre väčšinu prijateľnejší koncept príznačný pre prvú, historicky dávno prekonanú fázu vo vývine národnej identity? Prečo nevidno moderné európske národovectvo? To sú základné otázky najnovšieho filmu výraznej autorky. A v čom sa *Krehká identita* odlišuje od jej predchádzajúcich dokumentov? „Ja takto nad filmami nepremýšľam. Pravdupovediac, nie som žiadna intelektuálka. Som metodologický anarchista. Skúšam niečo nakrútiť a potom zostríhať. Strašne sa teším, keď to niekoho rozčúli.“ To sa jej darí pravidelne a aj preto sú jej filmy v niektorých médiách často označované ako kontroverzné. V zahraničí je pritom kritický dokument samozrejším žánrom. Čím si označenie „kontroverzná filmárka“ vysvetľuje samotná režisérka? „Jednoznačne za to vďačíme našim divákom. Niektorí z nich sa nevedia zmieriť s tým, že ktosi vidí svet inak ako oni. Vďaka tomu ma táto práca baví. V krajine, kde by boli všetci tolerantní, by to bola katastrofálna nuda.“ Premiéra *Krehkej identity* režisérky Zuzany Piussi je naplánovaná na 10. januára. ▲

Ako pomôcť kinám

► Miro Ulman

Keď v marci 2012 mediálna spoločnosť Film Europe Media Company zorganizovala v Tomášove celoslovenskú konferenciu kinárov a filmových profesionálov Quo vadis Cinema?, ktorej hlavnou témou bola digitalizácia ako súčasť globálnej zmeny pre kiná a kinodistribúciu, ale aj problematika financovania digitalizácie a prežitia jednosálových kín, jej účastníci z nej neodchádzali optimisticky naladení. Po skončení konferencie Quo vadis Cinema II, ktorá sa konala koncom novembra v Bratislave, bolo všetko inak.

Z panelovej diskusie vzišlo v Tomášove jednoznačné stanovisko, že v oblasti digitalizácie kín nastáva kritická situácia a nedigitalizovaným kinám hrozí zánik. Druhým problémom boli nedostatočné informácie o súčasnom stave kín a chýbajúca stratégia digitalizácie. Predpokladalo sa, že do konca roku 2012 bude v prevádzke maximálne 40 kamenných kín a letné kiná pravdepodobne ukončia svoju prevádzku.

Za pol roka sa toho stihlo viac než dosť. Tým najpodstatnejším je asi prieskum kín na Slovensku, ktorý uskutočnila spoločnosť Film Europe s podporou Audiovizuálneho fondu (AVF). „Takýto prieskum, ktorého súčasťou boli priame návštevy jednotlivých kín, fotodokumentácia a dotazníkový zber údajov, sa uskutočnil vôbec prvý raz a je nevyhnutným predpokladom na formulovanie ďalšej stratégie a konkrétnych krokov. Tie prináša zameranie podpornej činnosti AVF v roku 2013 a aj Stratégia digitalizácie kín v SR, ktorú predkladá vláde minister kultúry v nadväznosti na zámery obsiahnuté v aktuálnom programovom vyhlásení vlády,“ uviedol riaditeľ AVF Martin Šmatlák. „Zo 111 jednosálových kín, ktoré sme navštívili, viaceré už nepremietali niekoľko mesiacov, respektíve hrávali len veľmi sporadicky,“ hovorí Peter Novák z Film Europe. „Je ťažké povedať, koľko z nich prežije rok 2013. Z 23 letných kín premietajú štandardne len v Pezinku a Senci, kde presúvajú digitálne technológie z kina do amfiteátra. Väčšina amfiteátrov zatiaľ s premietaním nepočíta. Z niekoľkých alternatívnych priestorov sme do prieskumu zaradili len bratislavské KC Dunaj a Stanicu Žilina-Záriečie.“

Na konferencii Quo vadis Cinema II sa však už hľadali konkrétne riešenia na uskutočnenie

digitalizácie slovenských jednosálových kín v primeranom čase a rozsahu. Veľmi optimisticky vyzneli príklady kín, ktoré už digitalizáciou prešli a dosiahli výrazne zlepšené výsledky. Prezentácia technológií spĺňajúcich parametre E-Cinema bola zasa inšpiráciou pre menšie kiná ako finančne aj technologicky prijateľné riešenie ich digitalizácie a zachovania prevádzky. Ďalšou pozitívnou správou je, že AVF sa v spolupráci s ministerstvom kultúry rozhodol v roku 2013 zachovať objem finančných prostriedkov na podporu digitalizácie v sume na úrovni ročného priemeru rokov 2011 a 2012 a zároveň hľadať v spolupráci so samosprávami ďalšie možnosti na dofinancovanie projektov. Pokiaľ ide o AVF, v roku 2013 bude „možné žiadať i o podporu ďalších technologických modelov digitalizácie, ktoré sú finančne prístupnejšie aj menším kinám a menším mestám či obciam. Finančné modely podpory z AVF rozšíri aj možnosť kombinácie dotácie a pôžičky, ktorá by bola garantovaná mestom (obcou) a splatná do troch rokov od poskytnutia so zvýhodnenou úrokovou sadzbou,“ povedal Martin Šmatlák. „AVF podporí i tréningové a vzdelávacie aktivity určené pre kinárov s cieľom zvýšiť úroveň programovania, dramaturgie a komunikácie s divákmi po uskutočnení digitalizácie. Plusom súčasnej stratégie digitalizácie je najmä to, že je konkrétna, vychádza z podrobnej analýzy stavu kín, navrhuje diferencované riešenia pre jednotlivé kiná vo vzťahu k ich možnostiam aj potenciálu a otvára flexibilnejšie možnosti financovania.“

Udržať kino za každú cenu nemá zmysel. Konferencia však ukázala, že jednosálových kín by sa napokon mohlo zachrániť vyše sto. ▲

Krehká identita (r. Zuzana Piussi, Slovensko/Česko, 2012)

■ CELKOVÝ ROZPOČET FILMU: 53 000 eur ■ POČET KÓPIÍ, V KTORÝCH SA FILM BUDE DISTRIBUOVAŤ V SLOVENSKÝCH KINÁCH: film bude uvedený na DCP nosičoch, DVD a Blu-ray

Peter Bebjak (vpravo) pri nakrúcaní hororu Zlo. ■ FOTO: Michal Hušťaty

Umeniu pristanú rozvetvené cesty

► Róbert Šveda (režisér)

V roku 2012 sa nakrúcali tri nízkorozpočtové filmy podporené Audiovizuálnym fondom v rámci podprogramu MINIMAL, ale na jar sa do kín dostali dve iné nízkorozpočtové snímky – *Zlo* a *Anjeli*. Prvú z nich nakrútil režisér a producent Peter Bebjak, tú druhú zase Róbert Šveda, ktorý Bebjaka obsadil do hlavnej úlohy. Vzhľadom na to, že obaja majú pomerne čerstvú skúsenosť s výrobou nízkorozpočtového filmu, rozhodli sme sa ich osloviť, aby sa o tomto type produkcie, ale aj o podmienkach slovenskej kinematografie či televíznej tvorby pohovorali. Róbert Šveda teda kládol otázky Petrovi Bebjakovi.

V poslednom čase sa na Slovensku rozmohli nízkorozpočtové filmy. Ako si to vysvetľuješ?

– Podľa mňa je to spôsobené kultúrnou krízou tejto spoločnosti. Ľudia nevytvárajú dostatočný tlak, neprízvukujú nutnosť štátnej podpory kultúry, a teda aj kinematografie. Takže začali vznikať nízkonákladové filmy, ale naozaj veľmi nízkonákladové, pretože to nemá nič spoločné s vnímaním tohto pojmu v západnej Európe či v Amerike. Slovenskí tvorcovia si takúto cestu zvolili z nutnosti a zároveň z presvedčenia, že to má zmysel, pretože milujú film a chcú ho robiť.

Pamätám si situáciu, keď som bol na festivale v Postupime s filmom *Sen predstava fantázia Bendy Kristovej* (2000) a Mišo Struss tam bol s filmom *V kočke* (1999). Bolo to kuriózne, pretože sme sa ocitli v modernej budove školy, kde vytŕčali investované peniaze z každého kúta. Ja som tam prišiel so školským cvičením a na otázku o rozpočte som odvetil, že stálo do 500 mariek. Vysvetľoval som, ako na VŠMU vzniká krátky film a ako sme z núdze nakrúcali na starý materiál, pričom tamojšie osadenstvo na mňa nechápavo civelo. V ich kontexte je totiž nízkorozpočtovosť ponímaná celkom inak.

– Pomenoval si tým jednu základnú vec – schopnosť nakrútiť takýto film nás naučila VŠMU. Neboli tam peniaze, takže sme museli pracovať s tým málom, čo ponúkala, a s málom, čo sa nám ešte podarilo získať. Nakrúcali sme na kolene a s ľuďmi, ktorí s nami prosto chceli spolupracovať. A to sa vlastne prenieslo do ďalších dvadsiatich rokov našej tvorby.

Nedávno som v tvojej produkcii nakrútil nízkorozpočtový film pre kiná *Anjeli*, ty si zase nakrútil nízkorozpočtový horor *Zlo*. V súvislosti s tým sa na Slovensku začal používať aj výraz nezávislý film. Je pre mňa zvláštne, že istá časť ľudí tak vníma aj film, ktorý vzniká za súkromné peniaze. V Hollywoode to totiž znamená nezávislosť od majoritného producenta. Považuješ za akéhosi majoritného producenta na Slovensku Audiovizuálny fond?

– V tunajšom prostredí producentský systém riadenia filmov nefunguje. V prvom rade sa zháňajú finančné prostriedky od Audiovizuálneho fondu a potom sú pokusy nadviazať spoluprácu

s nejakou televíziou a so sponzormi, ktorí dotvoria rozpočet. Vonkoncom tu nefunguje taká silná producentská klika ako v Amerike, kde ide o obrovský trh a obrovské peniaze. Na Slovensku ide o to, aby bol producent vôbec schopný zohnať neporovnateľne menšie peniaze, nezadĺžiť sa a odpremiérovat film. Premýšľať o návratnosti vložených peňazí je v tomto prostredí celkom mylná predstava. V podstate sa dá každý slovenský film brať ako nezávislý.

Má podľa teba podpora Audiovizuálneho fondu v prípade nízkorozpočtových, žánrovo vyprofilovaných filmov opodstatnenie a perspektívu?

– Do *Anjelov* aj do *Zla* sme investovali svoje peniaze a tie sa z akéhokoľvek predaja spomínaných filmov nevrátia, hoci boli oba projekty výrazne nízkonákladové. Tých povedzme 150-tisíc eur, ktoré dostane žiadateľ z fondu v rámci kategórie MINIMAL, poskytuje producentovi aspoň tú výhodu, že niečo urobí a nebolí ho, že investoval vlastné prostriedky. No tak či tak to núti ľudí, s ktorými spolupracuje a ktorí sa filmom živia, ísť do projektu na podiel zo zisku, ktorý je otáznym, alebo bez nároku na honorár. V kategórii MINIMAL fond podporuje žánrovo profilované filmy, lenže aj tie potrebujú peniaze, nie sú predsa menejcenné, a riešením nie je dať na ich výrobu 150-tisíc.

Sú členovia komisií v AVF naklonení skôr podporovať festivalové filmy, ktoré môžu byť dobrým vývozným artiklom, pričom k ostatným typom filmov nie sú veľmi ústretoví?

– Myslím, že je to tak. Ak by fond disponoval väčším objemom peňazí, zrejme by vedel navýšiť aj podporu pre žánrové filmy. V týchto podmienkach uprednostňuje filmy so sociálnym alebo iným rozmerom, ktorý môže upútať na zahraničných festivaloch. Žiaľ, takouto politikou sa potláčajú iné možnosti.

Obaja prednášame na VŠMU a ja vždy upozorňujem študentov, že ak chcú robiť žánrový film, musia si dobre premyslieť, na čo majú peniaze. Nakrútiť na Slovensku sci-fi je asi hlúposť, veď aj niekdajšie kolibské filmy, na ktoré boli peniaze, sú neporovnateľné s tými zahraničnými. Existuje žánor, ktorý sa dá úspešne spracovať

spôsobom nízkorozpočtového filmu?

– Príkladom môžu byť niektoré horory, ale aj kombinácie komédie a road movie s malým počtom postáv. Nízkorozpočtový žánrový film sa urobiť dá, ale nemal by to byť trend a nemalo by to utvárať obraz kinematografie. Podmienky sú vhodne nastavené vtedy, keď umožňujú vznik kvalitných filmov aj z profesijnej stránky. Sám však vieš, ako sme museli *Anjelov* prispôbovať zložitým podmienkam, aby sme film s daným rozpočtom a časom mohli nakrútiť.

V súčasnosti sa stretávame s fenoménom hipsterstva a sledujeme ho aj v tom, ako sú preferované isté alternatívne formy distribúcie filmov. Je to pre teba cesta alebo skôr iba taký módnny výstrelok?

– Nemyslím si, že existuje iba jediná správna cesta. Môže vzniknúť veľa odbočiek a čas ukáže, či to bola slepá ulička. Každá taká odbočka však vygeneruje niečo, čo istú skupinu ľudí zasiahne, obohatí, a v rámci kultúry a umenia je takáto rozvetvenosť žiaduca a správna. Nebolo by dobré, keby sme sa všetci utopili v mohutnom hlavnom prúde. Tie výnimky robia umenie dráždivejším a zaujímavejším.

Úlohu v tom zohrávajú aj digitálne technológie. Pamätám si, ako už počas môjho štúdia hovoril profesor Párnický, že v internetovej ére bude nakrúcať každý...

– Tieto technológie boli nápomocné, ale vezmime si aj možnosti prezentácie, ktoré internet ponúka. Už nefungujeme tak, že si ťa niekto zavolá domov a tam si pozriete video z dovolenky, ale ide o záznaky poskytnuté širokej verejnosti. Odrazu má nejaké krátke video na youtube milión pozretí, dostavuje sa pocit úspechu a človeka to núti robiť ďalšie videá. Takouto cestou si môže naplňať svoje sny.

Čo však aktuálny prípad snímky *Od Fica do Fica*, ktorá bola šírená cez internet v rámci spoľatenej služby Piano? Je to isté východisko pre distribúciu filmov?

– Jedna z možností, ale pre mňa nie tá hlavná. Kino má totiž svoje špecifiká a ponúka iný zážitok, ktorý vzniká premietaním na veľkom plátne, spolupatričnosťou viacerých ľudí v jednom

priestore... Vzniká tam intenzívnejšie emocionálne prepojenie medzi divákom a filmom. Načo nakrúcať umelecky ambiciózne obrazy, keď ich má divák vidieť doma na televíznej obrazovke? To potom zatvorme galérie a prezerajme si expozície na internete.

Keď sa pozriem na tvoju tvorbu, tak vidím pomerne výrazný prechod od *Marhuľového ostrova*, štandardne rozpočtovaného filmu, k nízkorozpočtovému *Zlu*. Čo ťa motivovalo nakrútiť nízkorozpočtový film a navyše horor?

– Snaha vyskúšať si to. A zároveň to bolo podobné ako u teba – fond nám nepodporil iné predložené projekty, tak som sa rozhodol pre takýto spôsob. Za *Zlom* je chuť a snaha vôbec niečo nakrútiť.

Keď som v Kíne Lumière uvádzal svojich *Anjelov*, jeden fanúšik *Marhuľového ostrova* mi tento tvoj film ospevoval, no rozhorčoval sa, prečo si vzápätí urobil *Zlo*, ktoré sa mu vôbec nepáčilo. Aké reakcie na tieto odlišné snímky si zaznamenal ty zo strany odbornej verejnosti aj divákov?

– Neviem tieto dva filmy porovnávať, chcem prosto nakrúcať to, čo ma baví. A nemienim stále riešiť tú istú tému rovnakým spôsobom. Môj ďalší projekt, ktorý by som rád zrealizoval, obsahuje sociálnu tému a zároveň má kriminálnu zápletku. Jeho pracovný názov je *Čistič* a rozpráva o outsiderskom chlapcovi, ktorý sa pokúša niekam zapadnúť. To neznamena, že by som už nikdy nechcel nakrútiť poetický film. Nemám pred sebou jednu cestu, ktorej sa plánujem stojať čo stojí držať.

Ak necháme bokom našu televíznu dokutvorbu, tak sme spoločne prešli seriálmi od *Mesta tieňov* až po *Dr. Dokonalého*. Zmenil sa časom aj televízny trh a podmienky výroby v tejto oblasti? Pýtam sa to aj v súvislosti s nízkorozpočtovosťou, pretože pri *Meste tieňov* sme mali iné časové aj rozpočtové zázemie ako teraz. Ako by si to charakterizoval?

– Tým, že začalo vznikáť pomerne veľa seriálov, sa náklady na výrobu znižovali. Televízie zistili, že v rámci tunajšieho trhu sa im náklady na drahé seriály nevrátia z reklamy, takže sa z nich stávala skôr imidžová záležitosť. Tak ako mala Markíza

spomínané *Mesto tieňov*, tak si Jolka vytvorila *Dr. Dokonalého* – v porovnaní s ostatnými slovenskými seriálmi bol drahší, ale v porovnaní so zahraničnými titulmi drahý vôbec nebol. To sú tie značky televízie, ale tá potrebuje na udržanie vlastnej tvorby aj nízkonákladové seriály, aby sa jej peniaze v rámci reklamného trhu vrátili.

Nie sú to aj z hľadiska žánrovej tvorby limitujúce podmienky?

– Po Šeherezáde bola tendencia televízií stavať na romantické príbehy telenovelového razenia. Každý chcel vytvárať ďalšie Šeherezády, až sa toho ľudí napokon nabažilo a sledovanosť sa rozkolísala. Je prirodzené, že komerčná televízia je postavená na tom, aby zarábala, a jej vedenie si vždy vyberá témy a formáty, o ktorých je presvedčené, že uspokojia zvedavosť čo najväčšieho spektra divákov. Televízie teda nebudú experimentovať a nepôjdu do tvorby dajme tomu hororového seriálu, ktorý by boli nútené vysielat až po 22. hodine. Taký seriál by musel byť veľmi lacný, dajme tomu 10-tisíc eur na jednu časť, čo by sa aj tak dalo urobiť skôr formou *Súdnej siene*, kde sa príbeh iba vyrozpráva. Dúfam, že verejnoprávna televízia sa v tomto smere posunie k lepšiemu. Veď si vezmime Českú televíziu, ktorá vyrába hororové, detektívne, kriminálne, historické, komediálne seriály. Tvorba je tam žánrovo veľmi rozmanitá. Chcel by som veriť, že aj nové vedenie Slovenskej televízie prinesie väčšiu rozmanitosť a že mu nebude záležať iba na tom, či vytvára seriál, ktorý bude tým najsledovanejším produktom na trhu. ▲

Róbert Šveda pri nakrúcaní filmu *Anjeli*. • FOTO: Archív R. Švedu

Uchytí sa MINIMAL?

► Daniel Bernát

V minulom čísle Film.sk sme uverejnili rozhovor s Marošom Hečkom, ktorý je spoluvytvorcom filmu *Kandidát*. *Kandidát* je pritom jednou z troch snímok vznikajúcich na základe podpory z Audiovizuálneho fondu (AVF) v rámci kategórie MINIMAL, ktorú fond vytvoril v roku 2011. Je to podprogram určený pre nízkorozpočtové, žánrovo vyprofilované filmy. V uplynulom roku sa s takouto podporou nakrúcali aj snímky *Stanko* a *Babie leto*.

Osobitné zameranie v oblasti podpory hraných filmov vzniklo po diskusiách o problémoch žánrovej rozmanitosti tunajšej kinematografie a o tom, za aké peniaze je na Slovensku možné nakrútiť dlhometrážny film pre kiná. „Rozhodli sme sa, že sa pokúsime urobiť niečo ako rámcové zadanie adresované producentско-творivému prostrediu, a tak sme vyhlásili tematicky zameranú výzvu na nízkorozpočtové hrané diela s obsahovou profiláciou na niektorý z filmových žánrov,“ hovorí riaditeľ AVF Martin Šmatlák. Fond dal v tomto prípade žiadateľom dve rámcové podmienky – aby priame výdavky na film nepresiahli 150-tisíc eur (v prípade medzinárodnej koproducie 180-tisíc) a aby projekt vykazoval žánrové prvky. Najprv bola vyhlásená výzva na vývoj takýchto projektov, v rámci ktorej prišlo 13 žiadostí a fond podporil päť z nich. Tri napokon podporil aj v štádiu produkcie. Boli to už spomínané snímky *Kandidát*, *Babie leto* a *Stanko*.

„Garantovali sme, že pri dodržaní stanoveného rozpočtového limitu poskytne fond žiadateľovi 90 percent celkovej sumy. Po podpore vývoja v roku 2011 a produkcie v roku 2012 sme v roku 2013 pripravení podporiť aj distribúciu uvedených filmov,“ vysvetľuje Šmatlák. „MINIMAL je prvým pokusom fondu niečo iniciovať a zatiaľ sa mi zdá, že našiel pozitívny ohlas,“ dodáva.

Čo za nízkorozpočtové filmy podporené AVF to vlastne vznikajú? *Kandidáta* nakrútil režisér Jonáš Karásek a už v decembri bola snímka podľa jeho informácií v strižni. „*Kandidát* je triler, no s presahmi do iných žánrov – komédie, drámy. Až v strižni však budeme vedieť reálne zhodnotiť, či to, čo sa nám zdalo vtipné na pláci, bude vtipné aj s odstupom,“ hovorí režisér Karásek.

Režisérom snímky *Babie leto* je Gejza Dezorz a ten v decembri ozrejmil, že jeho triler s prvkami filmu noir je už nakrútený aj postrihaný, pričom prebiehala obrazová a zvuková postprodukcia

a komponovanie hudby. O nakrútenie *Babieho leta* sa Dezorz pokúšal už dávno a s projektom, ktorý mal pôvodne názov *The Jesoskero Nilaj*, žiadal aj o štátny grant. „S producentom Marianom Urbanom sme sa o realizáciu tohto scenára snažili takmer desať rokov. Po dôkladnom zvážení sme napokon zvolili možnosť uchádzať sa o podporu v podprograme MINIMAL, lebo s týmto scenárom sme ani nemali inú možnosť,“ spomína Dezorz, ktorý scenár napísal v spolupráci s Agdom Bavim Painom. *Babie leto* je príbehom „o zrade, mŕtvej láske a pomste“. Jeho hrdinom je mladý zlodej, ktorý sa vracia z väzenia a jeho činy riadi nenávisť.

Tému tretieho filmu *Stanko* osvetľuje jeho scenárista a režisér Rasto Boroš. „Väčšina najdôležitejších vecí v našich životoch je veľmi jednoduchá, ale všetci sa snažíme žiť zložito, pretože máme pocit, že len preplnený život nie je zahodený. Pritom tie najdôležitejšie, jednoduché veci sa ľahko stratia. Preto som si za tému filmu vybral priateľstvo. Na úprimných vzťahoch, dôvere a slušnosti podľa mňa stojí a skôr či neskôr aj padá celá spoločnosť.“ *Stanko* sa žánrovo radí medzi road movie, tretina príbehu sa nakrúcala v okolí Rimavskej Soboty a dve tretiny v okolí talianskych miest Tarvisio, Trieste, Grado, L'Aquila, Castel del Monte, Avezzano, Pescara, San Vito Chietino. Boroš pritom do filmu, ktorý je už v postprodukcii, dostal mnohých nehercov.

Na otázku, či nie je riskantné spájať podmienku nízkorozpočtového filmu s podmienkou žánrovosti, odvetil riaditeľ AVF tak, že išlo aj o istú skúšku producentско-творivého dialógu, lebo len prostredníctvom neho si s týmto zadaním producenti a tvorcovia poradia, a každý z nich do toho šiel s vedomím uvedených požiadaviek a nevyhnutných riešení. „Dúfam, že divák v kine nepostrehne, že ide o nízkorozpočtový film,“ vraví za projekt *Kandidát* režisér Jonáš Karásek. „Samozrejme, v scenári sme sa museli vyhnúť akčným scénam a finančne náročným spôsobom nakrúcania, verím však, že sa nám to podarilo vykompenzovať inými, finančne menej náročnými filmovými postupmi a nadšením.“ Rasto Boroš tvrdí, že jeho *Stanko* bol už od štádia námetu koncipovaný ako nízkorozpočtový film. „Je to môj hraný celovečerný debut a chcel som ho spraviť čo najľahšie. Okrem toho mi pár ľudí vravelo, že spraviť to v týchto podmienkach je

nemožné. A pre mňa je najväčšou motiváciou, keď niekto povie, že sa to nedá,“ zdôrazňuje Boroš. „Obmedzenia vás nútia rozmýšľať a rozmýšľanie nie je zlá cesta. Kompromisov bolo veľa, no dôležité bolo, aby smerovali vždy k lepšiemu. Niekedy stačí pozerat sa na obmedzenia nekonvenčne a nájdete lepšie riešenie. Okrem toho zdanlivá bezvýhodiskovosť núti človeka ísť po podstatných veciach. Myslím, že sa veľa vecí dá spraviť, ak nerezignujete, veríte im a nezostanete v tom sám, lebo vám veria aj iní,“ dopĺňa tvorca *Stanko*. O kompromisoch pritom hovorí aj Gejza Dezorz. „Ako spoluscenárista a režisér som musel veľmi dôkladne zvážiť všetky za a proti a prispôsobiť tak všetky svoje predstavy krutej realite nízkeho rozpočtu. Film *Babie leto* je veľký kompromis. No na výsledku to, chvalabohu, nie je vidieť a myslím, že sa nám podarilo natočiť veľmi dobrý žánrový film. Jeho vznik je podľa mňa veľkým zázrakom,“ myslí si Dezorz.

Diváci budú môcť výsledky posúdiť v priebehu roka 2013. A na hotové filmy čakajú aj zástupcovia Audiovizuálneho fondu, aby vyhodnotili, ako sa ich iniciatíva osvedčila a ako si tvorcovia poradili s obmedzeniami v rámci kategórie MINIMAL. Na rok 2013 AVF takýto podprogram vo svojej štruktúre podpornej činnosti zatiaľ neponúka. „Až na základe hotových filmov totiž môžeme zhodnotiť, či je to cesta, či je toto segment, ktorý treba osobitne podnecovať a podporovať a za akých podmienok, s ako nastavenými kritériami. Až tento rok uvidíme, či naše podmienky priniesli v uvedených filmoch väčšie tvorivé riešenia než negatívne obsahové reštrikcie. Ale po realizácii týchto troch filmov už vieme, že primeraná hranica nízkorozpočtového hraného filmu pre kiná je na Slovensku približne 200-tisíc eur,“ vysvetľuje Martin Šmatlák. Od projektu MINIMAL očakáva, že poskytne aspoň čiastočnú odpoveď na to, či má fond iba čakať na podnety z audiovizuálneho prostredia, alebo má sám aj niečo iniciovať. „Nemyslím si, že má fond robiť nejakú centrálnu dramaturgiu slovenskej kinematografie, ale podľa mňa by mohol z času na čas prísť s vhodne nasmerovaným zadaním, možno aj užšie špecifikovaným. Ved' už dlho hovoríme o absencii filmov pre deti alebo o absencii dobrých komédií,“ uzatvára riaditeľ Audiovizuálneho fondu s tým, že je to verejné otvorená, teda na diskusiu. ▲

Umenie filmovať

► **Nina Šilanová** (absolventka audiovizuálnych štúdií na FTF VŠMU)

Bratia Tavianioci majú vyše osemdesiat rokov a nakrútili výnimočnú minimalistickú doku-drámu *César musí zomrieť*. V minulom roku s ňou vyhrali Zlatého medveďa na Berlinale. Zaslúžene. Okrem iného dokázali, že aj na ploche 76 minút sa dá majstrovským využitím filmových prostriedkov a filmového jazyka vyrozprávať veľký príbeh. A to je umenie.

Tragédiu *Julius Caesar* napísal slávny anglický dramatik William Shakespeare pravdepodobne v roku 1599. Na základe skutočných udalostí opísal drámu, ktorá sa odohrala v Rímskej ríši počas samozvanej vlády Julia Caesara. Shakespeare však nepostavil do ústrednej úlohy významného politika, ale hlavným hrdinom drámy sa stal Caesarov niekdajší priateľ a zároveň jeho vrah Brutus. O tom, že ide o dielo nadčasového charakteru, sa dá presvedčiť aj dnes pri pohľade na výnimočné spracovanie tejto témy očami dvoch najvýznamnejších žijúcich legiend talianskej kinematografie. Skupina väzňov, odsúdených za tie najťažšie zločiny v známej rímskej väznici Rebibbia, sa chystá na ďalšie divadelné predstavenie. *César musí zomrieť* však nie je len filmovým záznamom divadelnej inscenácie. Tavianioci zachytili jedinečné okamihy ľudskej mysle zmietanej medzi realitou nekonečných prázdnych dní a snom, ktorý prináša umenie.

Prológ – farebný. Samovraždou Bruta sa končí divadelná hra *Julius Caesar* na doskách amatérskeho väzenského divadla. Diváci nadšene tleskajú, herci sa tešia z úspechu. Brána sa otvára,

ale vytúžená katarzia sa nemôže dostať. Diváci odchádzajú za brány väznice, ale herci naspäť do svojich ciel. Koniec prológu.

Prvé dejstvo – čiernobiely. Predstavenie hlavných postáv. Jednoduchá replika, keď väzni – budúci herci – opakujú v dvoch verziách (v plačlivom a zlostnom rozpolžení) svoje meno a miesto, odkiaľ pochádzajú, vyznieva surovo a zároveň veľmi pôsobivo. Tavianioci počas celého nakrúcania úzko spolupracovali s Fabiom Cavallim, ktorý pôsobí v rímskej väznici ako režisér amatérskeho divadla už niekoľko rokov. Počas konkurzu sledujeme len tváre postáv a ich snahu čo najviac Cavalliho zaujať svojím prejavom. Alebo ten hnev a plač vôbec nemusia hrať? Z pôvodnej divadelnej hry Tavianioci zachovali Shakespearov jazyk, ale repliky obohatili talianskym dialektom a nadávkami. Vznešená reč sa miesi s rečou dnešných dní a herecké prejavy dopĺňa spontánna improvizácia odsúdených, ktorí si rovnako ako Caesar, Brutus či Marcus Antonius prežili svoje víťazstvá a prehry a cez umenie ich dostávajú na povrch.

Druhé a tretie „dejstvo“ filmu, opäť čiernobiely. Tavianioci odkrývajú prípravu dramatického die-

la. O samotných postavách toho vieme málo. Stručné titulky nás oboznámi s tým, kto je odsúdený na doživotie a kto „len“ na pár rokov. Sú to vrahovia, drogoví díleri, mafiáni... Zobrazenie týchto udalostí je navonok veľmi strohé rovnako ako chladné prostredie s hrubými a prázdnyimi múrmi. Herci však pojmú svoje úlohy so zápalom a prekvapujú emóciami aj improvizáciou. Každodenná šed' sa v závere opäť mení na farebný raj slobody. Niektorí sa do svojej úlohy vložia až tak, že divadlo sa občas prelína s realitou. Alebo naopak? Zločiny a zrada tu boli štyridsať rokov pred Kristom, počas vlády Caesara a rovnako tu sú aj dnes, lebo svet sa mení, ale politické hry a činy ľudí zatiaľ nie. Sila umenia spočíva v tom, že také činy potláča, nedáva im priestor.

Za jednoduchým posolstvom, ktoré film núka, sa skrýva neuveriteľne dobrá práca režisérov Tavianiocov s nehercami. Opakujúce sa melancholické a výrazné tóny trúbky vyvolávajú v spo-

jení s nádherným čiernobielym obrazom kamera-mana Simoneho Zampagniho naliehavé otázky: Čo je umenie? Čo môže dať umenie ľuďom odsúdeným na život v prázdnej malej miestnosti? Čo môže dať umenie ľuďom odpísaným a žijúcim v izolácii na okraji spoločnosti? Tavianioci strávil s trestancami úctyhodných šesť mesiacov, aby sa im čo najvernejšie podarilo zachytiť spôsob, akým sa väzni postaví k svojim rolám. Ich pozorovací talent i majstrovská réžia sú odpoveďou na tieto otázky. Spoločnosť potrebuje umenie. Ľudia potrebujú umenie. Umenie oslobodzuje... Divadelné predstavenie sa končí. Diváci nadšene tleskajú, herci sa tešia. Diváci odchádzajú za brány väznice, ale herci naspäť do svojich ciel...

Epilóg. Záverečná scéna je stručným a smutným vyznaním jedného z odsúdených priamo na kameru: „*Odkeď som spoznal umenie, stala sa táto cela väzením.*“ Odpoveď, na ktorú je potrebné hľadať ďalšie otázky... ▽

César musí zomrieť (Cesare deve morire, Taliansko, 2012) **_SCENÁR A RÉŽIA:** Paolo a Vittorio Tavianioci **_KAMERA:** Simone Zampagni **_STRIH:** Roberto Peripignani **_HUDBA:** Giuliano Taviani, Carmelo Travia **_HRAJÚ:** Cosimo Rega, Salvatore Striano, Giovanni Arcuri, Antonio Frasca a iní **_MINUTÁŽ:** 76 min. **_HODNOTENIE:** ●●●●●

Kto stratil, nájde. Kto nenájde, zomrie

► Zuzana Štefunková (filmová publicistka)

Tvorivá dvojica Marjane Satrapi a Vincent Paronnaud sa do širšieho povedomia publika dostali snímkou *Persepolis*. Čiernobiela adaptácia komiksu v roku 2007 zaujala divákov i porotu nejedného prestížneho filmového festivalu. V duchu autorského, osobného grafického románu sa nesie aj ich ďalšia snímka s lahodným názvom *Kura na slivkách*. Autori sa posunuli od plôškovej animácie k hranej forme, pričom zachovali magickú atmosféru kreslenej predlohy.

Husle talentovaného hudobníka Nasíra Aliho Khana sú rozbité na triesky. S milovaným nástrojom odišla i posledná chuť do života a Nasír sa rozhodne zomrieť. Rád by tento svet opustil dôstojne, a tak sa uloží do postele a vyčká, kým si Smrť vykoná svoju povinnosť. Počas dlhých chvíľ čakania Nasír spomína na svoje detstvo, rodinu, štúdiom i prvú lásku. Vracia sa do minulosti a pomocou úlokovitých reminiscencií vysvetľuje svoje rozhodnutie opustiť tento svet.

Inšpiráciu na grafický román *Kura na slivkách* čerpa Marjane Satrapi z vlastného života a od ľudí vokol seba. Predobrazom hlavného hrdinu bol jej strýko – uznávaný muzikant predvádzajúci svoje umenie hrou na orientálny tar. Prepisom z literárnej do filmovej podoby prešlo *Kura na slivkách* menšími úpravami. Z príbehu sa vytrátila hŕstka postáv a tenká čierno-biela knižka sa rozšírila o pestrofarebnú škálu odtieňov. Svoje miesto na plátne si našiel aj animovaný mikropríbeh prezentujúci umelecký rukopis autorky.

Satrapi a Paronnaud nápadito a v plnom rozsahu využívajú potenciál, ktorý ponúka filmové

umenie. Z vizuálnej stránky sa pred divákom otvára oku lahodiaci svet presýtený farbami, kde-tu zjemnený filtrom. Obrazy hrajú príjemne teplými odtieňmi i temnou atmosférou. Za pomoci časopriestorových skratiek sa rozprávanie vracia o niekoľko rokov späť, do časov Nasírovho osvojovania si podstaty hudby aj k očareniu pôvabmi mladej slečny. Nielen minulosť, ale i budúcnosť má vo filme svoje miesto. V sitkomovom výstupe sa predstavuje život Nasírovho syna Cyrusa. Mimo komickej vsuvky, spetrujúcej dejový rámec, možno za chlapcovým osudom vidieť kritický postoj autorov k americkej spoločnosti a kultúre. Satrapi a Paronnaud s iróniou poukazujú na prízemnosť a prázdnotu tejto spoločnosti, a to formou obľúbeného televízneho formátu.

Ako oblak dymu sa nad scénkou vznáša pohľad Nasírovho druhého potomka. Z malej dcéry Lilli je dospelá žena, ktorá zaháňa citovú prázdnotu kartami, alkoholom a cigaretami. Jej francúzske bonvivánstvo je protipólom bratovho amerikanizmu. V Nasírovej predsmrtnnej agónii sa realita (minulosti a budúcnosti) mieša s fikciou. Hranice

nemožného sa stierajú, proporcie skresľujú. Mýtické postavy i stelesnené idoly prichádzajú k Nasírovmu lôžku, aby sa s ním rozlúčili.

Svojou hravosťou snímka zväzda ku generalizujúcemu označeniu – rozprávka. Umocňuje to postava tajomného rozprávača a jeho úvodné slová: „*Jekí búd jekí nabúd*“ (perzská obdoba zvratu „bolo, nebolo“) i prostredie niekdajšej báje Perzie. Príbeh životom sklamaného huslistu však ponúka viac ako iba sladký, páčivý príbeh na dobrú noc. Problémy, ktorým musí čeliť hlavný hrdina, majú osudový podtón. Najväčší otáznik stojí pred Nasírovou existenciou. Aký to má zmysel, ak človek nežije, iba prežíva? Hlavný hrdina odpovedá rezolútne, žiaden, a preto sa rozhodne svet opustiť. No zomrieť nie je také jednoduché (ak to chcete spraviť dôstojne, ako dokazujú hrdinove vízie), kým sa za vás niekto modlí. Láska v Nasírovom živote sa prezentuje formou flashbackov. Divák tak spoznáva hrdino-

ve vzťahy k nežnému pohlaviu – k ráznej matke, k prvej osudovej známosti i k despotičkej manželke. Každý hudobník má vždy ešte jednu vášeň – a tou je hudba. Huslistovou milenkou naveky zostáva jeho nástroj.

Sledovanie poletujúcej vložky, dym plaziaci sa dvorom, prítomnosť nadpozemských bytostí, balansovanie medzi realitou a fikciou, to všetko svojou hravosťou pripomína *Velkú rybu* Tima Burtona, pozitívnu náladou a rozprávačskú zručnosťou pri manipulácii s postavami i divákom zase príbeh milej servírky Amélie z parížskeho Montmartru. *Kura na slivkách* je príjemnou obrazovou cestou do rozprávkového perzského sveta, plného farieb. Hranica, za ktorou sa už nachádza gýč, je však veľmi tenká a film tak nemusí byť každému po chuti. Napriek tomu treba uznať, že Marjane Satrapi a Vincent Paronnaud preniesli na veľké plátno príbeh zomierajúceho človeka s humorom a výrazným autorským rukopisom. ▲

Kura na slivkách (*Poulet aux prunes*, Francúzsko/Nemecko/Belgicko, 2011) _ **SCÉNÁR A RÉŽIA:** Marjane Satrapi, Vincent Paronnaud
_ **KAMERA:** Christophe Beaucarne _ **STRIH:** Stéphane Roche _ **HUDBA:** Olivier Bernet _ **HRAJÚ:** Mathieu Amalric, Édouard Baer, Maria de Medeiros, Golshifteh Farahani a iní _ **MINUTÁŽ:** 93 min. _ **HODNOTENIE:** ●●●●

Objavy a omyly hraného filmu

► Katarína Mišíková (filmová teoretička)

V roku 2012 sa potvrdil nádejný produkčný a štylistický trend, ktorý predošlý rok ohlásili filmy *Dom* a *Marhuľový ostrov*. Náznak istého kontinuálneho vývinu hranej tvorby nespočíva v žiadnej škole, hnutí, prúde či voľnom zoskupení, ale autorské poetiky a žánrové preferencie dávajú vytušiť, že hraný film na Slovensku chytil nový vietor do plachiet.

Premiéry ohlásené na rok 2013 nateraz stúpajúci trend potvrdzujú. Jeho príčiny možno hľadať aj vo fungovaní legislatívneho rámca podpory kinematografie, ale pri štatistike rozpočtov jednotlivých titulov vychádza najavo, že kľúč k úspechu zďaleka nespočíva len v štátnej subvencii.

Osem majoritne slovenských hraných produkcií je iba o dve viacej ako predchádzajúci rok, upúta však výraznejšia generačná stratifikácia a žánrová diverzifikácia. Po období, keď bol doménu hraného filmu intímny autorský film, sa horúcim zadáním roka 2012 stal žánrový divácky film. Nová generácia filmárov, ktorá profesijne dozrela v takmer nulovo disponovanom kinematografickom prostredí, dokázala vytvoriť nové produkčné platformy. Tri z minuloročných filmov nezískali na nakrúcanie žiadne štátne príspevky (*Zlo*, *Anjeli*, *Immortalitas*) a len jeden z nich čerpal dotáciu na distribúciu (*Anjeli*). Nie je prekvapením, že pod dva pozerateľné tituly z týchto troch guerilla projektov sa podpísala spoločnosť D. N. A. Production, ktorá má okrem artových filmov v portfóliu aj niekoľko rešpektovaných televíznych produkcií.

Z hľadiska žánrového zamerania priniesol uplynulý rok dve novinky: horor *Zlo* a akčné sci-fi *Immortalitas*. Obe spája očividná inšpirácia zauží-

vanými hollywoodskymi prvkami, tým sa však podobnosť končí. *Zlo* je príkladným žánrovým cvičením, ktoré bez silných snáh o výpoveď s minimom prostriedkov maximalizuje účinok. Vzbudzuje napätie, vyvoláva strach i sprisahanecky žmurká na poučeného diváka. Ťaží z obľúbeného postupu found footage a motívuje vznik filmu nakrúcaním seriálu o paranormálnych javoch. Táto stratégia má viacero výhod: vytvára dojem autentickosti, posilnený nakrúcaním v reálnych lokáciách; realisticky motivuje prácu s mimoobrazovým priestorom (*Zlo* sa prejavuje len náznakovo alebo mimo záberu); prostredníctvom postavy kameramana, prechádzajúceho v určitých momentoch spoza kamery pred kameru, posilňuje participáciu diváka. Režisér Peter Bebjak sebareflexívne narába s citáciami (napr. *Záhada Blair Witch*, *Osvietenie*, *Vyháňač diabla*), s minimom špeciálnych efektov využíva žánrové klišé (napr. strašidelný dom, svätená voda, zombie) a občas ich okorení humorným nadhľadom – napríklad keď strašidelnú dvojicu dievčat odvedie mamka alebo keď sa zachránený kameraman v závere vráti po zabudnutú kameru a doplatí na to – ako inak – životom.

Na *Immortalitas* režiséra Erika Bošnaka sa už

znieslo toľko kritiky, až sa človek ostýcha „kopat do mŕtvoly“. Snímka, ktorej tvorcovia väčšinou ešte derú lavice FTF VŠMU, mohla byť celkom milým amatérskym počínom – nasvedčovali by tomu toporné herecké výkony, miestne komické špeciálne efekty aj naivný a dramaturgicky nedotiahnutý príbeh. Lenže to by sa nemohla hrať na metafyzickú úvahu o odvekoch boji dobra a zla, šmrncnutú ešte aj mystériom štyroch elementov či pústením v raji. A predovšetkým by sa nemala dostať do kín. Nepochopiteľné rozhodnutie spoločnosti Film Europe distribuovať snímku tak paradoxne jej autorom zrejme viacej poškodilo ako prospelo.

Tanec medzi črepinami režiséra, scenáristu i hlavného predstaviteľa Marka Ťapáka nedobýja nové žánrové teritória, ale vracia sa k socialistickorealistickej tradícii hudobno-tanečného folklórneho filmu. Vzdáva tým hold nielen kultúrnemu dedičstvu, ale aj autorovmu otcovi, hercovi, režisérovi a tanečníkovi Martinovi Ťapákovi. Pravda, časy sa zmenili, a tak to robí s inou ideologickou výbavou a v novom šate. Namiesto snúbenia folklóru s industriálnymi motívami sa Ťapák vydal cestou spojenia slovenských ľudových piesní s world music. Vychádza pritom z rovnomenného predstavenia SĽUK-u a okrem atraktívnych hudobných aranžmánov bohato ťaží z fotogenických panorám slovenskej krajiny. Naráža však na problém pretavenia javiskovej formy do filmového tvaru. Film je tvorený nesúrodými výjavmi, ktorým poetické predely nedokážu dať súdržnejší formálny rámec, a namiesto archetypálnych predstáv, vynárajúcich sa z emocionálnej pamäti protagonistu, sa stávajú črepinami viac alebo menej vynachádzavých filmárskych riešení zachytenia jednotlivých choreografií. Napriek profesionálnej práci kamery, kvalitnému strihu a výkonom hudobníkov i tanečníkov je *Tanec medzi črepinami* „folklórom z konzervy“ (E. Havetta), ktorý nahrádza autentický vzťah k ľudovému koreňom len zaliečavým gýčom.

Žáner komédie je pre slovenských filmárov už po dlhé roky skúškou ohňom, z ktorej len málokto vyviazol bez popálenín. Rok 2012 priniesol jeden z menej nevydarených a jeden extrémne nevydarený pokus o ľahkú letnú komédiu. *Tigre v meste* Juraja Krasnohorského stavajú na niekoľkých nekonvenčných naratívnych nápadoch (napr. obsadenie hlavnej mužskej postavy herečkou alebo

zmnožené rozuzlenie príbehu), žánrovom miešaní (romantická komédia a triler) a atraktívnych, až pohľadnicových či reklamných vizuálnych riešení. Film sa v traileri ponúka ako nový, veselý, ľahký, farebný, moderný, originálny a ešte s happy endom, teda ako ľahká farebná bublinka. Keď však táto bublina praskne, zanechá zmiešaný dojem. *Tigrom v meste* by nesvedčalo „posolstvo“, ale pre príliš odľahčenú prácu na scenári sa kamsi vytratilo dôslednejšie pointovanie situácií, a tak sa filmovo gramotnejším divákom, schopným viacúrovňového čítania, mohlo odnechcieť hrať hru, ktorá sa ako inteligentná iba tvári.

Žiaľ, snímka *Tak fajn* mohla poslúžiť akurát tak na exploataciu soundtracku v komerčných rádiách. Tie si z domácej hudobnej produkcie zvyčajne vyberajú najväčší brak a v *Tak fajn* ho nájdete všetko, pekne krásne nastrihaný vo „feel good“ klipových sekvenciách. Režisér, kameraman a scenárista Pavol Janík ml. vychádzal zo zozbieraných dovolenkových anekdot a nakrútil film, v ktorom „sa nájde každý, kto absolvoval nejakú dovolenku pri mori“. Tejto autorskej strategii zodpovedá kvalita príbehu troch kamarátov, ktorí sa spoločne vydajú na dovolenku, a napriek peripetiám nakoniec všetko dopadne fajn. Autor šliape celkom mimo, lebo okrem prvoplánovej zápletky, charakterov a fyzického humoru dokáže ponúknuť len predvídateľné pointy (napr. hádzanie kameňov či ježko v sprche). Tie nezachránia ani detaily bujného poprsia hlavnej predstaviteľky, ani grimasy mužských protagonistov.

Anjelom Róberta Švedu bolo pre motív milostného vzťahu dvoch mužov prisúdené označenie gejský film. To je trochu zjednodušujúce, lebo keby milenecká dvojica bola heterosexuálna, veľa by sa nezmenilo. Zatiaľ čo Švedov debut *Démoni* bol filmom o démonoch lásky, *Anjeli* sú primárne filmom o umieraní, a teda aj o posledných veciach života. Snímka, ktorá vznikla ako divertimento v kruhu priateľov počas čakania na realizáciu projektu *Čubirková*, bola netradične nasnímaná ako videozáznam na digitálne zrkadlovky. Napriek tomu sa tvorcom podarilo dosiahnuť nielen vizuálnu vyváženosť, ale aj intimitu komornej drámy. Tú nenarúšajú, ale skôr posilňujú aj intertextové odkazy na režisérove iné projekty a autorské vzory (najzrejmejším je link k Bergmanovi a jeho *Šepotom a výkrikom* a k Shakespearovmu *Snu noci svätajánskej*) i biblické alúzie. To robí z *Anjelov* osobný

film, ktorý diváka vŕha do autorovho univerza. Nesvedčí mu však nevyrovnaný emocionálny tón rozprávania, raz jemne náznakový, inokedy exaltovaný, ani zbytočný polopatizmus záveru.

Juraj Nvota sa téme normalizácie venoval vo filme *Muzika* a do rovnakého obdobia sa vrátil snímkom *eŠteBák* – príbehom človeka, ktorý sa nechtiac stane nástrojom i odporcom moci. Staví predovšetkým na atraktívnom kastingu a štandardnej kvalite filmárčiny. Žánrová charakteristika „trpká komédia“ korešponduje so zmäčujúcim pohľadom na minulosť. Príbeh síce vychádza z autentických archívnych materiálov, ale predostiera len deformované kliše. Primárne mal byť určený mladému publiku, ktoré nezažilo socialistické časy, ale namiesto porozumenia histórii mu ponúka len naivné skresľovanie minulosti (odpočúvanie spisovateľa), vulgárne schémy (tuzexový luxus či socialistický panelákový skanzen) a trestuhodné ospravedlňovanie kolaborácie s režimom. Zo slabocha, nie nepodobného Tónovi Brtkovi z *Obchodu na korze*, totiž robí nenápadného bojovníka proti režimu (!).

Nepochybne najväčším objavom roka je film Ivety Grófovej *Až do mesta Aš*, ktorý sa inšpiratívne pohybuje na pomedzí hraného, dokumentárneho aj animovaného filmu. Výslednému tvaru predchádzala najprv poctivá dokumentaristická a následne scenáristicko-dramaturgická príprava, ktorá

vyvážila non-fiction scény s nehercami inscenovanými pasážami. Drsný príbeh o mladých ženách zo sociálne slabého prostredia, ktoré prichádzajú do Ašu – až na symbolický kraj (postsocialistického) sveta –, aby tu najprv dreli ako šičky a potom ako matrace pre sexturistov, ponúka bolestný pohľad na trhové aspekty ľudských vzťahov. Film by pre neexpresívnosť hlavnej postavy azda mohol mať blízko k nemilosrdnému pozorovaniu Ulricha Seidla, nebyť náznakového rozprávania a prieniku do intimity citov, snov a túžob protagonistky. Grófovej sa podarilo dosiahnuť zvláštnu citlivosť vďaka animovaným pasážam, ktoré denníkovou formou vizualizujú vnútorný svet hrdinky. Záznamy webovej kamery zasa evokujú vzdialenosť odlúčených zalúbencov a stratenosť dievčiny vo veľkom svete. Hľadiskové zábery nakrútené mobilom a nevtieravo estetizované zámlkovité snímanie intímnych scén subjektívizujú rozprávanie.

Zdá sa, že česť slovenskej kinematografie už nezachraňujú jedine dokumenty. Nielen preto, že dokumentaristi čoraz častejšie siahajú po výrazových prostriedkoch hraného filmu, ale aj vďaka tomu, že mladé režisérky nakrúcajú sociálne drámy s nevšedne nesentimentálnou senzibilitou a mladí režiséri dokážu nájsť spôsob, ako postaviť remeslo vycibrené komerčnou tvorbou do služieb autorského filmu. ▲

Tigre v meste • FOTO: Continental film

Od Fica do Fica • FOTO: LEON Productions

Bohatý rok, no nie rok veľkých autorských dokumentov

► Mária Ferenčuhová (filmová teoretička)

Autorskému dokumentárnemu filmu na Slovensku dlho chýbala kontinuita. Po roku 1990 bola filmová fakulta VŠMU prakticky jedinou inštitúciou, ktorá viedla začínajúcich filmárov k rozvíjaniu autorských stratégií v non-fiction filme, hoci prax o tieto stratégie často nemala záujem. Dnes by sa mohlo zdať, že od spustenia činnosti Audiovizuálneho fondu a čiastočne i vďaka zmluve RTVS so štátom svitá autorskému dokumentárnemu filmu na lepšie časy.

Dokumentárny film sa totiž čoraz častejšie udomáňuje na plátnach kín – nielen počas filmových festivalov, ale aj v kinodistribúcii. V roku 2006 boli *Iné svety* Marka Škopa dokonca jediným pôvodným distribučným titulom. V plodnejších rokoch 2008 a 2009 zasa prevýšil počet vyprodukovaných celovečerných dokumentárnych filmov pre kiná 30 percent všetkej majoritne slovenskej filmovej produkcie.

Pri hodnotení dokumentárnej tvorby roku 2012 by však bolo chybou zamerať sa len na distribučné tituly. Boli totiž iba štyri, z toho dva od Zuzany Piussi. A len dva spomedzi tých štyroch, *Muži revolúcie* Zuzany Piussi a *Cigáni idú do volieb* Jara Vojteka, priniesli do kín zavedené distribučné spoločnosti. Film *Zvonky šťastia* Jany Bučka a Marka Šulíka distribuovala nová distribučná spoločnosť Filmtopia, ktorá snímky šíri prevažne v alternatívnych priestoroch, nie v klasických kinách. Film *Od Fica do Fica* Zuzany Piussi bol distribuovaný prostredníctvom internetu v rámci sponzorovanej služby Piano.

Všetky štyri distribuované filmy majú čosi spoločné. Orientujú sa buď na rómsku problematiku, alebo na politikum, konkrétnejšie na voľby, prípadne na jedno i na druhé. Filmy o Rómoch, *Zvonky šťastia* a *Cigáni idú do volieb*, navyše spája motív dokumentárnej hry, evokujúcej niektoré formáty súkromných televízií. Kým *Zvonky šťastia* túto hru priznali a vyvážili pôvabnú umelosť rolovej hry sviežim vpádom ťažko zrozumiteľnej skutočnosti, naliehavosť Vojtekovho filmu oslabil práve nikdy neutíchajúci *performance* protagonistov, manželov Sendreiovcov. Sendreiovým cieľom akoby ani nebol vstup do komunálnej politiky, ale úloha, ktorú sa rozhodol hrať v spoločnosti i vo filme. Napriek všetkému však z *Cigánov* presakuje čosi podstatné, čo charakterizuje aj spoločensky angažované snímky Zuzany Piussi: Vojtekovi sa akoby mimochodom podarilo zachytiť príčiny toho, prečo sa v našej spoločnosti stále nedarí zmeniť aktuálny stav vecí zospodu či zvnútra nejakej komunity. V *Cigánoch* podobne ako vo filme *Od Fica do Fica* cítiť absenciu vízie, ale aj nedo-

statočnú organizovanosť tých, ktorí chcú veci meniť, či neschopnosť odhadnúť a reagovať na potreby svojej vlastnej cieľovej skupiny.

Filmy asi najplodnejšej slovenskej dokumentaristiky Zuzany Piussi v ostatnom čase spája sústredenosť na spoločensko-politické témy: rieši v nich otázky politickej kultúry, problémy občianskej etiky, ba zameriava sa i na fenomén národnej hrdosti a prejavy extrémizmu. Jej film *Nemoc tretej moci* (2011) a všetky tri filmy roku 2012, *Muži revolúcie*, *Krehká identita* a *Od Fica do Fica*, vytvárajú akúsi „tetralógiu o Slovensku“. Prinášajú dosť nelichotivý obraz krajiny, zachytený niekedy triezvo a presne, inokedy groteskne a deformovane; miestami je sploštený, inde zase monštruózne zväčšený. Film *Od Fica do Fica* patrí k tým plochejším, zaujatým filmom, silne selektujúcim medzi dostupnými informáciami. Napriek „upratanej“ strihovej skladbe a zreteľnej narácii podčiarknutej autorským komentárom i animovanými vsuvkami sa film v závere stáva amorfným. Pôsobí tak dvojnásobne bezútešne: zachytená situácia nemá (podľa Piussi) východisko a film zase pointu.

Podobne nevypointovaný – a navyše neukončený – je aj film *Muži revolúcie*, respektíve jeho prvá časť, ktorá je štruktúrovaná inverzne: od všeobecných, mozaikovitých informácií o udalostiach odohrávajúcich sa od novembra 1989 až po prvú slobodné voľby v júni 1990 prechádza k takmer dokumentárnemu prešetrovaniu prípadu Jána Budaja a jeho odchodu z politiky. Zbierku hovoriacich hláv oživuje konfrontácia s archívnymi materiálmi z rokov 1989 a 1990, ale i vzájomná konfrontácia jednotlivých aktuálnych výpovedí. *Muži revolúcie* svoju tému zďaleka nevyčerpávajú. Otázkou ostáva, či niekedy vznikne aj druhá časť filmu.

Krehkú identitu si dovoľm označiť za doposiaľ najlepší film Zuzany Piussi. Nielenže je vizuálne a skladobne najčistejší, ale nastoluje paralelu, ktorá pôsobí mocným, ba priam hrozivým dojmom. Pánisovská rétorika a doslova náboženské treštenie niekoľkých národovkyn velebciach slovenskú kultúru, akoby bola v celej Európe tou jedinou, má svoju analógiu v hučaní ľudskej masy na uliciach a to, čo sa v prípade pár jednotlivcov javí ako kuriozita, by získalo obľudné kontúry, ak by postihlo dav. Portrét Slovenska, ktorý Zuzana Piussi v tomto filme vytvára, teda opäť nie je

lichotivý. Je však pôsobivý a v istom zmysle aj menej zaujatý než ktorýkoľvek z autorkiných predchádzajúcich filmov.

Festivalového uvedenia sa v roku 2012 dočkalo okrem *Krehkej identity* viac ako 50 ďalších dokumentov. Toto číslo je na prvý pohľad zarážajúco vysoké, no mnohé z nich sú krátkometrážne študentské filmy. A hoci sa porota festivalu študentských filmov Áčko rozhodla cenu za najlepší dokumentárny film neudelíť, nazdávam sa, že spomedzi množstva odpremietaných filmov si niektoré zaslúžia aspoň zmienku. Katarína Hlinčíková sa vo filme *WeC verejná* celkom úspešne pokúsila o vizuálno-antropologickú esej o kultúre verejných toaliet, poňatých ako synekdocha kultúry národa. Sociologický aspekt sa v tomto filme síce stratil v prospech niektorých pôvabných jednotlivostí, v každom prípade však treba oceniť autorkinu vôľu k „symptomatológii“ Slovenska, podanú hravým a divácky pútavým spôsobom. Film Márie Martiniakovej *Zuna* sa zase zameriava na zdánlivo výlučne ženskú tému prirodzených pôrodov. Vo filme sa citlivo prepája publicistický rozmer s mimoriadne citlivým autorským pohľadom. Martiniaková od začiatku štúdia nakrúca osvetové či populárno-náučné filmy a *Zuna* je jedným z tých najvydarenejších. Pôvabný portrét dvoch bratislavských *nightingales* sa podarilo nakrútiť Márii Rumanovej, hoci je trochu škoda, že čas nakrúcania jej *Bezmocnej hrstky* sa prakticky stále kryl s voľným časom protagonistov, čím sa ich filmový portrét zredukoval o jeden dosť významný rozmer. Naopak, Ľubica Sopková poňala portrét Roberta Rotha práve cez profesionálnu prizmu herca a jeho postavy. Jej *Medzihra* je doslova avantgardný film, v ktorom sa Rothove úlohy v hrách Samuela Becketta a A. P. Čechova prelínajú s nemohrou, v ktorej Rotha režíruje výlučne autorka. Z hľadiska dokumentárnej formy však ide o výrazne hermetický a manieristický film. Sopková ním vstupuje na pôdu hranej réžie, ktorú momentálne na VŠMU aj študuje.

Štylizovaných non-fiction filmov sa na festivaloch v uplynutom roku objavilo viacero. Na jhlavskom MFDF a na DOCsk bol uvedený paradokumentárny film Jany Minárikovej *25km²*, akási metaforická sci-fi groteska o živote po nehode, o bleskových aktivitách a o alergických reakciách na mobilné telefóny. Film *Hviezda* Andreja Kolenčíka je zasa dojímavou sociálnou tragikomédiou

o robotníkovi, ktorý zažije pätnásť minút slávy ako herec divadelnej adaptácie najhoršieho filmu všetkých čias a... zmení to jeho túžby. Za hranice štylizácie a na územie hraného filmu sa ostatne presunul aj pôvodne dokumentárny projekt Ivety Grófovej *Až do mesta AS*.

Protipólom takýchto štylizovaných či hraných „non-fiction“ sa potom stávajú mimoriadne osobné filmy, nakrúcané metódou cinéma-vérité či direct cinema. Jedným z nich je aj *Camino* Jany Bučka, kde si autorka s rovnakým záujmom kladie tú istú otázku ako pred vyše päťdesiatimi rokmi tvorcovia *Kroniky jedného leta* (1961): môže film sprostredkovať pravdivé zobrazenie seba, skutočnosti? Odpoveď je v oboch prípadoch dosť skeptická, no jej pozitívnym aspektom je, že nevedie k rezignácii, ale k reflexii vlastných dokumentárnych postupov.

S reflexiou filmových materiálov a so skúmaním toho, čo vlastne zachytávajú, prišli v roku 2012 aj dva televízne seriály *Konzervy času* a *Celluloid Country*. Prvý sa zameriava na súkromné filmové archívy, druhý na to, čo v jednotlivých desaťročiach vyprodukovala oficiálna kinematografia. *Konzervy času* mapujú niektoré symptómy československej spoločnosti prostredníctvom individuálnych príbehov ukotvených v rokoch 1939 až 1989 s dôrazom na roky šesťdesiate až osemdesiate, kým *Celluloid Country* chronologicky rozpráva dejiny slovenského non-fiction filmu s poukazom na historicko-politický kontext celej krajiny. Oba seriály charakterizuje to, že v nich možno rozpoznať viaceré autorské rukopisy (na *Konzervách času* sa podieľali piati rôzni režiséri, na odvysielaných dieloch *Celluloid Country* dvaja). Napriek tomu sú oba seriály vyrovnanjšie než kvalitatívne i koncepcne veľmi rôznorodá prvá séria *Slovenského kina*. A to je v čase občas až divotvorného skladania dokumentárnych cyklov určite dobrá správa.

Rok 2012 nebol rokom veľkých autorských dokumentárnych filmov. Napriek tomu však bol na dokumenty bohatý. Do stručného prehľadu sa nevmestili nielen všetky krátke a stredometrážne filmy, ale ani viaceré celovečerné dokumentárne filmy premietnuté na festivaloch, no ešte len čakajúce na distribúciu. Či to bude klasická kino-distribúcia, alternatívna distribúcia, alebo online streaming, to čoskoro uvidíme. ▲

Animovaná tvorba nestagnuje

► Eva Perďochová (doktorandka na FTF VŠMU)

V roku 2012 vyprodukovali nové filmy hlavne vysoké a stredné školy. Nemožno však povedať, že by profesionálny animovaný film stagnoval. Napriek problémom s produkciou i distribúciou, ktoré pretrvávajú, majú animátori rozpracovaných niekoľko zaujímavých projektov. Na ich uvedenie sa môžeme tešiť v roku 2013.

Zdanie, že slovenský animovaný film stagnuje, môže vyvolávať počet tohtoročných slovenských premiér. Na festivaloch sa premietali hlavne filmy s rokom výroby 2011, rovnako je to aj v prípade štyroch kinodistribučných titulov. V slovenských kinách mali premiéru rotoskopom rozpočítaný komiks *Alois Nebel* a hraný film *Modrý tiger*, na ktorých s českými susedmi participovala aj slovenská animátorská základňa. Úspechom je aj uvedenie dvoch autorských krátkometrážnych snímok do kinodistribúcie. Film *Dust and Glitter* štúdia Ové Pictures bol odpremiatý pred celovečerným filmom *Příliš mladá noc* (r. Olmo Omerzu). Príbeh inšpirovaný pobytom animátorky Michaely Čopíkovej v San Franciscu teraz obchádza medzinárodné festivaly a teší sa aj z niekoľkých ocenení. Za jeden z najúspešnejších domácich titulov posledných rokov možno považovať animovaný film *Posledný autobus*, v kinách uvedený pred filmom *Le Havre* (r. Aki Kaurismäki). Ten je až doteraz na ceste po medzinárodných festivaloch a prináša domov jedno ocenenie za druhým.

Neustále pretrvávajúci problém uvádzania krátkych filmov cez tradičné distribučné kanály spôsobuje postupné a pomalé zmeny v tvorivom

prostredí. V počiatočných fázach vývoja sa nachádzajú viaceré dlhometrážne projekty, ktorých distribúcia by mala byť jednoduchšia, avšak o to zložitejšia je ich výroba. Ukážkovým príkladom je projekt v produkcii spoločnosti Bfilm, ktorá sa snaží pod jednu celovečernou adaptáciou Dobšinského rozprávok zastrešiť ôsmich štýlovo rozdielnych animátorov. Projekt s názvom *Kráľovstvo času* je vo fáze prípravy scenára. V rovnakej fáze sa nachádza aj film Patrika Pašša ml. a Petra Budinského (autora festivalovo úspešného filmu *tWins*, 2011) *Srdce veže*, ďalší film Ivany Laučíkovej či celovečerná 3D animovaná snímka *Barón Prášil* od spoločnosti Attack film. Ak by bol aspoň jeden z nich dokončený, bola by to udalosť historického významu – jediné dva slovenské celovečerné animované filmy vytvoril Viktor Kubal a od vzniku toho novšieho (*Krvavá pani*) uplynulo už 32 rokov.

Najrozšírenejším distribučným kanálom pre krátke autorské filmy sú festivaly a internet. O finančnej návratnosti nemôže byť reč, ale čo sa týka prezentácie, je to výborný priestor aj pre alternatívnejšie žánre, akými sú napríklad krátke absurdné skeče *Concerto et Bloch* alebo *Príbeh pána prsta*. Internetom sa šíria aj čoraz populárnejšie ani-

mované videoklipy, v ktorých bolo tento rok najproduktívnejšie tvorivé duo Ové Pictures.

Podiel RTVS na výrobe a vysielaní animovaných filmov pre deti je síce stále malý, ale záujem autorov o výrobu filmov pre deti narastá. Úspechom je koprodukcija RTVS na seriáli Kataríny Kerekesovej *Mimi a Líza*. V roku 2011 bol vyrobený prvý diel seriálu o kamarátstve zdravého a hendikepovaného dievčatka a v roku 2012 ďalšie tri časti. V tomto roku by mala byť dokončená a odvysielaná prvá sedemdielna séria. Z dielne spoločnosti Fool Moon vzišli aj medzinárodne úspešné *Kame-ne* (2010); dva roky starý film získal v uplynulom roku ďalších jedenásť cien.

Na večerníckovú tradíciu chce nadviazať aj Vanda Raýmanová, ale zatiaľ je len na začiatku. Jej festivalovo úspešný krátky film pre deti *Kto je tam?* (2010), z ktorého vychádza pripravovaný seriál *Drobci*, sa dobre distribuuje hlavne do zahraničia. Chorvátska a brazílska televízia zakúpili vysielacie práva a vo francúzskej verzii je film súčasťou belgickej kinodistribúcie. Okrem toho má Raýmanová rozpracovaný ďalší krátky animovaný film pre deti *Bob a Mia*.

Detskému divákovi sa venujú aj starší autori. Maratón Ivana Popoviča so vzdelávacím seriálom *Mať tak o koliesko viac*, za ktorý získal v roku 2012 prémiu Igric za námet a scenár, sa zastavil po 36. časti. RTVS vlani prerušila spoluprácu pre zlú finančnú situáciu. Na dokončenie seriálu podľa Popovičovej knižnej predlohy chýba ešte 16 častí.

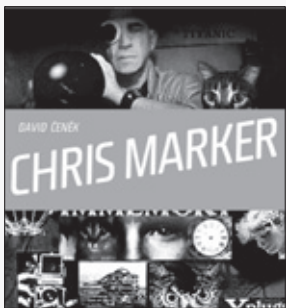
Vo výrobe seriálu pokračoval v roku 2012 aj Jaroslav Baran, ktorý dokončil *Ovce.sk* časťami 21 až 24. Seriál sa využíva vo vzdelávacom procese detí v jedenástich európskych krajinách a aj v Číne. Okrem toho sa Baran venuje výrobe 3D anima-

ného seriálu *Škola za školou*. Jeho prvý diel mal premiéru na festivale v Káhire, ale na Slovensku sa ešte nepremietal. Vo vývoji je aj koprodukčný *Pán Toti*.

Seriál pre deti *Vim a Tom* bude prvotinou Jany Znašíkovej a Kataríny Zegerovej zo štúdia Animoline. V roku 2012 vyrobili s podporou Audiovizuálneho fondu pilotný diel, po ktorom prejavila Česká televízia záujem vstúpiť do koprodukcie. V televíznej animovanej tvorbe pre dospelých má výrazné postavenie komerčná TV Joj. Koncom roka 2012 boli odvysielané štyri nové časti seriálu pre dospelých *Lokal TV*. Seriál sa síce snaží kritizovať slovenské mediálne prostredie a prostriedky, ktoré médiá používajú, no robí to rovnakým spôsobom ako pranierované médiá. Tým len zapadá do mediálneho súkolesia, ktoré sa živí prezentovaním najrôznejších atrakcií. Napriek tomu treba oceniť obidve zúčastnené strany – autorov aj televíziu. Formát animovaného seriálu pre dospelých v našich končinách chýbal a *Lokal TV* mu svojím spôsobom razí cestu.

Z tejto stružnej sumarizácie aktivít vyplýva, že animovaný film nestagnuje, len sa stretlo viac projektov vo fáze vývoja. Pozornosť animátorov sa sústredila hlavne na produkciu seriálov a na dokončovacie práce starších autorských projektov, ako sú napríklad *Fongopolis* (r. Joanna Kozuch) alebo *O sne a snehu* (pracovný názov filmu Ivany Šebestovej). Hoci bolo v uplynulom roku dokončených niekoľko častí seriálov, film Matúša Vizára *Pandy* či surrealistická snímka Ondreja Rudavského *Mesiak*, na Slovensku zatiaľ neboli uvedené. Ak sa teda podmienky rapídne nezmenia, čaká nás v roku 2013 niekoľko zaujímavých premiér. ◀

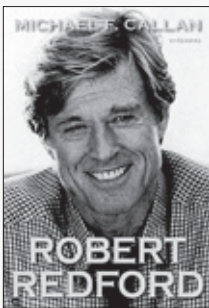

David Čeněk: Chris Marker

(Nakladateľství Akademie múzických umění, Praha / JSAF – Mezinárodní festival dokumentárních filmů Jihlava, edícia 20/21, 2012, 424 strán, 19,10 €)

Obsiahla monografia sa pokúša čo najkompletnejšie a najvernejšie predstaviť tajomného a ťažko zaraditeľného solitérskeho francúzskeho dokumentaristu, ktorý sa vzpierať rozhovorom pre médiá aj fotografickej publicite a ktorého život, zavŕšený v deň jeho 91. narodenín 29. júla 2012, zostáva ním vybudovanou záhadou. Marker rozleptával hranice filmového dokumentarizmu. Fascinovala ho ľudská pamäť a spomienky, mal silný vzťah k Japonsku a Afrike. Jeho cestopisným aj ľavicovo politicky angažovaným filmom bola vlastná esejistická forma a zásadná rola komentára. Český filmový historik a dramaturg MFDF v Jihlave (kde v r. 2007 uviedli veľkú retrospektívu Markerovho diela) prelína vlastné autor-ské texty s prevzatými a komentovanými štúdiami zahraničných autorov. Marker, zvyčajne spochybnujúci zmysel statí o svojej tvorbe, sa pripomienkami a postrehmi podieľal na vzniku publikácie, jej koncepcii a spracovaní filmografie, ktorá zahŕňa aj jeho multi-mediálne a internetové projekty (na internete v r. 2007 publikoval aj svoj posledný film).

Michael Feeney Callan: Robert Redford

(preklad Kateřina Sigmundová, Vyšehrad, Praha, 2012, 438 strán, 22,70 €)

Starostlivo spracovaná biografická sonda je výsledkom dlhoročného bádania, počas ktorého sa írsky autor opakovane stretával s Redfordom, skontaktoval sa s vyše tristo ľuďmi, ktorí sa vyskytovali v hercovej blízkosti, a preštudoval rôzne archívy. V texte tak dominuje rekonštrukcia nad analýzou. Keďže však nejde o povrchnú kompiláciu historiek s omrvinkami kritických glos, ako sa to pri knihách o slávnych hercoch stáva, uchádza sa táto opodstatnene o miesto v knižnici fanúšika aj poučnejšieho znalca. Redford sa stal od 60. rokov minulého storočia kultovým hercom a v 70. rokoch kulminovala jeho pozícia romantického idolu. Ďalšiu dráhu svojej filmárskej kariéry potom obdobne úspešne rozvinul v profesii režiséra. V snahe vymôcť priestor na filmársku rozmanitosť popritom založil umeleckú kolóniu Sundance Institute na podporu mladých tvorcov a neskôr aj festivalové fórum Sundance Film Festival. Fundament knihy je zrejmy aj z pregnantne zostaveného oddielu Poznámky a zdroje, s presnými datovaniami rozhovorov.

► Peter Ulman (knižkupec - Artforum)

Zamrznutá rieka (H. C. E.)

Ray Eddy (hrá ju Melissa Leo) je matkou dvoch synov. Vo svojom veku už nedokáže nájsť kariérne perspektívu a finančne lukratívnu pracovnú pozíciu. Chystá sa zložiť prvú splátku na mobilný dom z lepenky, ktorý má byť lepší ako plechová búda, kde momentálne s deťmi býva. Pár dní pred Vianocami však nerieši iba nedostatok prostriedkov na darčeky pod stromček, ale aj problém s manželom – gamblerom, ktorý so spomínanou prvou splátkou zmizol pravdepodobne do Atlantic City. Náhoda zvedie Ray dokopy s mladou mohawskou Indiánkou menom Lila (Misty Upham). Tá prišla pre prevážanie nelegálnych imigrantov cez kanadsko-americkú hranicu o právo starať sa o svojho maloletého syna. Ray a Lila – každá z vlastných existenčných pohnútok – začnú spoločne opäť voziť imigrantov cez hranicu. Napriek akčne vyzerajúcej zápletke nakrútila debutujúca režisérka Courtney Hunt komorný a pritom dramaticky vygradovaný príbeh s dôrazom na sociálnu líniu, a to bez zbytočného páťosu a samoúčelnej pseudokritiky. Aj DVD je strohé, no v rámci možnosti kvalitné z obrazovej aj zvukovej stránky. Okrem českých titulok dopĺňa pôvodnú stopu aj výnimočne vydatený český dabing.

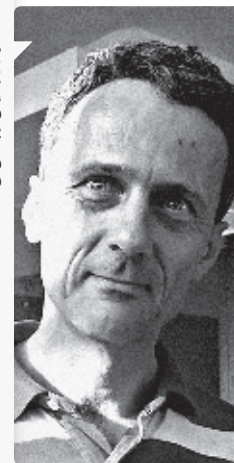
► Miro Ulman

Ozveny mrtvých (H. C. E.)

Rok 1999 bol pre hororový filmový žáner prelomový. Film *Záhada Blair Witch* začal svoju komerčne mimoriadne úspešnú púť a priniesol renesanciu námětovo spriaznených snímok, ako aj množstvo lacných plagiatov. Popri tomto triumfe zostala takmer bez povšimnutia relatívne konvenčná duchárska historka, ktorou si úspešný scenárista David Koepp už po druhýkrát zaumienil dokázať aj svoje režisérské kvality. S odstupom času sú *Ozveny mrtvých* vynikajúcou ukážkou využitia všetkých klasických pravidiel a klišé žánru. Tie siahajú od pôsobivých „lakačiek“ cez sugestívny prerod ústredného hrdinu, podporený vynikajúcim hereckým výkonom hlavného predstaviteľa (Kevin Bacon), až po napínavé rozuzlenie zápletky. Koepp navyše pracuje s budovaním tiesnivej atmosféry a s doslova hitchcockovským napätím bez toho, aby sa musel znižovať k explicitným záberom zohavených tiel a plyvať hektolitrami krvi. Pri prvom vydaní filmu na DVD sa rezignovalo na dabing, ale okrem kvalitného obrazového prepisu prinieslo k pôvodnej stope a titulkom aj niekoľko bonusov. Pri reedícii boli bonusy zredukované na krátky reklamný spot a minifilm z nakrúcania, ale na český dabing sa nezabudlo.

KEVIN BACON

dokumentarista Ivo Bracht

Práve dokončujem ostatný diel z cyklu *Spektrum vedy*, ktorý vysiela RTVS na Dvojke. Je to skvelá možnosť zoznamovať diváka nielen s konkrétnou vedeckou disciplínou, ale hlavne s výnimočnými ľuďmi, zanietenými pre svoju prácu, ktorí, žiaľ, len ťažko nachádzajú možnosť uplatniť svoje schopnosti na Slovensku. Vo fáze postprodukcie je rozsiahly a finančne náročný projekt o fenoméne autizmu *Osamelí*. Popritom sa vezie finálny zostrih koprodukčného DVD, ktoré predstaví divákovi „jak si sednout, aby jsme se ještě postavili“. Vo fáze vývoja mám televízny projekt so švajčiarskym partnerom: *Sex a hry*.

producent a režisér Michal Kollár

Momentálne sa spamätávam z trojmesačného nakrúcania koprodukčného filmu *Klauni*, ktoré sa nedávno skončilo v Hel-sinkách. Je to už tretí film (po titule *Líbánky* režiséra Jana Hřebejka a fínsko-českej komédie *August Fools*), na ktorom som sa vlni podieľal ako producent. Ešte ma to neposilnilo, ale zato žijem, ako by povedal klasik. Zároveň sa snažím vrátiť k všetkým tým nevinným snom a plánom, ktoré ma priviedli na cestu producenta, uveriť sám sebe, že kompetentní uveria, že som v istých oblastiach ešte nepovedal posledné slovo...

scenáristka Diana Kacarová

Momentálne sa venujem rešeršovaniu, písaniu i nakrúcaniu dokumentárnych filmov. Spolupracovala som na niekoľkých televíznych cykloch, projektoch *Denník Agáty Schindler*, *Legenda Carlton*, *Colnica* a ďalších. Aj v tomto čase ma zamestnáva film o ťinďeroch, cesty po Slovensku a rozhovory s protagonistami. S Renatou Mitašovou sme sa zúčastnili na programe MIDPOINT a teraz zapracujeme do jej scenára cenné rady a postrehy z workshopu. Popritom spolupracujem ako dramaturgická napríklad na novom scenári Petra Křišťůfka.

LEOPOLD LAHOLA

► Simona Nôtová (filmová publicistka)

Históriu zmeniť nemožno, v dejinnom vývoji je však možné zmeniť pohľad na ňu. Vďaka za túto schopnosť, bez nej by sme v novodobej histórii slovenskej kultúry možno nevedeli, kto bol Leopold Lahola. Slovenský dramatik, prozaik, básnik, publicista, prekladateľ, filmový režisér, scenárista. Mnohorozmerná osobnosť. Svetobežník, hoci nie z vlastnej vôle. V januári by sa dožil 95 rokov.

Leopold Lahola, vlastným menom Leopold Arje Friedmann, sa narodil v Prešove 30. januára 1918. Jeho umelecký talent i záujem o vzdelanie boli mimoriadne. Písaniu sa venoval už počas štúdia na bratislavskom Masarykovom gymnáziu. Po jeho ukončení navštevoval Filozofickú fakultu Univerzity Komenského, po dvoch semestroch z nej však odišiel, či už z rasovo motivovaných dôvodov, alebo preto, že štúdium nepokladal za perspektívne, ako to uvádzajú iné historické pramene.

V roku 1940 Lahola narukoval ako vojak do slovenskej armády a od roku 1942 žil a pracoval v tábore v Novákoch, kde stratil svojich blízkych. Po úteku bojoval v Povstaní, pôsobil ako vojnový spravodajca. Po vojne sa stal šéfredaktorom časopisu *Bojovník*. Pokúšal sa žiť aj ako spisovateľ a dramatik. V tom čase sa najúspešnejšou stala jeho hra *Štyri strany sveta*, ktorú v roku 1948 uviedlo SND a neskôr všetky vtedajšie slovenské divadlá. Veľmi sa zaujímal aj o film. Ako scenárista sa podieľal na snímkach *Bílá tma* Františka Čápa, *Vlčie diery* Paľa Bielika a *Návrat domú* Martina Friča a v roku 1948 debutoval stredometrážnym titulom *Epizódka*. V tom istom roku mala premiéru jeho divadelná hra *Atentát*. Tá sa pre existenciálne motívy stretla s ideologicky motivovanou kritikou a stala sa dôvodom, prečo sa Lahola rozhodol vystáhať do Izraela. Tam žil a tvoril v neľahkých podmienkach, v čase, keď izraelská kinematografia prakticky neexistovala, no napriek tomu nakrútil niekoľko filmov. Po de-

finitívnom odchode z Izraela pôsobil v Rakúsku, Slovinsku, Taliansku, Francúzsku, Anglicku a napokon sa usadil v Mníchove, kde sa snažil presadiť ako scenárista, filmový, divadelný a televízny režisér.

Do Československa sa Lahola vrátil v roku 1967. Vďaka vtedajšej priaznivej atmosfére tu mohol režirovať film, ktorým si podľa vlastných slov „splnil sen“. Román Jana Weissu *Spáč ve zvěrokruhu*, predloha jeho posledného diela *Sladký čas Kalimagdory*, ktoré SFÚ plánuje vydať tento rok na DVD, ho oslovil už v mladosti. Tento príbeh mladíka, ktorý žije podľa ročných období a v zime sa ukladá na spánok, aby sa mohol znova „narodiť“, je akoby metaforou Laholovej životnej púte. Tá sa napokon skončila tam, kde sa naozaj cítil doma. Uvedenia filmu sa však už nedožil. Zomrel na zlyhanie srdca počas dokončovacích prác 12. januára 1968. Tento mesiac uplynie od jeho smrti 45 rokov.

V období normalizácie tu bol Lahola opäť nežiaduci. Až v 90. rokoch sa jeho meno konečne začalo vyslovovať nahlas a s rešpektom, ktorý mu prináleží. Pre Laholu by toto uznanie bolo mimoriadne cenné. V jednom z rozhovorov po návrate do vlasti v roku 1967 totiž povedal: „*Všade, kde som na tomto hrboľatom svete v posledných rokoch pracoval, ma považovali dôrazne za cudzieho, slovenského umelca. Že ma za to považujú tuňá, je mi zadosťučinním.*“ Dnes akoby to bola jeho reakcia na schopnosť človeka prehodnotiť vlastné dejiny. ▲

Schôdze, frázy

► Rudolf Urc (filmový dramaturg a publicista)

Filmové týždenníky ako žáner spravodajského filmu sú dnes vzácnosťou. Na Slovensku sa o ne vo svojich zbierkach stará Slovenský filmový ústav (SFÚ), ktorý ich v spolupráci so spravodajskou televíziou TA3 uvádza v jej programe. V mesačníku Film.sk ich každý mesiac čitateľom približuje Rudolf Urc, ktorý pôsobil aj ako dramaturg Spravodajského filmu.

Vráťme sa do päťdesiatych rokov minulého storočia. Rok 1953 patrí k najzaujímavejším. Aj z filmového spravodajstva možno postrehnúť, že ide o rok, ktorý v mnohom poznačil nasledujúce obdobie a priam „odštartoval“ udalosti, ktoré mali ďalekosiahle dôsledky.

Malý slovenský (a český) občan zatiaľ ešte tak ďaleko nedovidí. Žije v centre „budovateľského úsilia“ a hlavne veľa schôdzuje, školí sa a počúva vznešené reči. Pred odpíchnom schôdzujú taviči v Podbrezovej (Týždeň vo filme č. 2/1953), schôdzujú obrancovia mieru v Bratislave (č. 2), schôdzujú robotníci v trnavskom Kovosmalte (č. 1), školí sa traktoristi v Príbovciach (č. 2), nad chozrasčotným plánom sa školí v opatovskej Poľane (č. 3), schôdzuje sa aj v novej hydroelektrárni v Dobšinej (č. 4), v bratislavskej Káblavke (č. 8), pod päťcipou hviezdou v bani v Novákoch (č. 5), pod holubicou mieru v pražskej Sokolovni (č. 5), schôdzujú baníci v Drnave (č. 7) aj družstevníci v Drahovciach (č. 7). Schôdzuje sa pred zmenou, počas zmeny i po zmene. Ráno, na obed i večer. Schôdzuje sa napriek oficiálne uznávanému Majakovského pamfletu *Uschôdzovali sa ešte z dvadsiatich rokov. Sovietske skúsenosti – náš vzor!*

Ťažký priemysel je v strede záujmu strany, vlády aj spravodajských filmárov. V továrenských halách veľkých priemyselných závodov sú už na zemi diery od statívov tam, kde sa obligátne postaví kamera a zakotvia reflektory. V Podbrezovej filmári pohotovo zaznamenali prvú novoročnú tavbu (č. 2), v Tisovci pri vysokej peci sa stretli s majstrom tavby a jeho žiakmi (č. 6), boli pri tom, keď v Kovosmalte v Trnave odliali z prvej liatiny meno Stalin (č. 1) a inšpirovaní defilírkou nových traktorov v sovietskych hraných filmoch inscenovali podobný obraz vo Štvrtku na Ostrove (č. 8).

A všetko popretkávali vznešenými rečami. Ani v prostej, skoro poetickej snímke o práci drevorubačov v Nízkych Tatrách (č. 4) sa nešetří silnými slovami. Nenáležitá fráza sprevádzajú snímku o ľudových výtvarníkoch v Trnave (č. 7), ba aj sympatické vystúpenie malých speváčikov z Važca (č. 8). Ešteže majstrovstvá sveta v krasokorčuľovaní (č. 8) a naše víťazstvá nad hokejistami Nórska (č. 2) a Švédska (č. 7) sú od politických fráz ušetrené. Zato s hnevom a rozhorčením je komentovaná montáž rôznych zábavných atrakcií: Módná show so psami. Vyzývavé dámy v pelerinách. Rybičky v dámskom podpätku. Barový tanečník. Dáma s dekoltom... Snímku uvádza vetlaravný titulok *Kultúra amerických imperialistov* (č. 6). Prítom ide o obyčajný, nesmrteľný americký gýč. Mimochodom – táto ukážka nevku-su nám čosi pripomína. Stačí si zapnúť niektorý z našich televíznych kanálov... ▲

FILMOVÉ TÝŽDENNÍKY NA TA3 – JANUÁR 2013

5. 1. – 13.30 hod. – Týždeň vo filme 1/1953 a 2/1953 (repríza 6. 1. o 15.30 hod.)

12. 1. – 13.30 hod. – Týždeň vo filme 3/1953 a 4/1953 (repríza 13. 1. o 15.30 hod.)

19. 1. – 13.30 hod. – Týždeň vo filme 5/1953 a 6/1953 (repríza 20. 1. o 15.30 hod.)

26. 1. – 13.30 hod. – Týždeň vo filme 7/1953 a 8/1953 (repríza 27. 1. o 15.30 hod.)

Zmena programu vyhradená!

KINO LUMIÈRE V JANUÁRI: Oceňované filmy z festivalov aj rarity

odporúča
filmový teoretik
Daniel Vadocký

Pre človeka, ktorý sa z veľkej časti živí pozeraním a vyberaním filmov na festivaly, je veľmi ťažké nájsť v programe slovenských kín niečo, čo ešte nevidel – odhladiť od nezáživnej hollywoodskej produkcie. Festivalové „hity“ sa pre stratégiu slovenských distribútorov dostávajú do našich kín s viac než polročným oneskorením (ak vôbec), čím strácajú obrovské množstvo potenciálnych divákov. Preto si v mnohom vážim dramaturgiu Kina Lumière. Každý mesiac sa v nej dá objaviť nejaký neznámy titul, prípadne dielo, ktoré mám chuť si po mnohých rokoch občasťviť v pamäti. Každý milovník artovej kinematografie by si mal ísť v januári povinne pozrieť filmy ovenčené vavrínmi z veľkých festivalov roku 2012 – vynikajúcu „väzenskú“ dramatičku Shakespearovho *Julia Caesara*, ktorú nakrútili bratia Tavianioci pod názvom *César musí zomrieť*, či oboch zástupcov „nového britského filmu“ – *Hanbu Steva McQueena* a *Musíme si pohovoriť o Kevinovi Lynne Ramsay* –, ktorí jednoznačne dokazujú neustále stúpajúcu kvalitu súčasnej kinematografie na Britských ostrovoch.

Rád by som však upriamil pozornosť na dve rarity. Prvou je sociálna dráma *Paula Cautiva* (1963) od významnej figúry argentínskeho filmu Fernanda Ayala a druhou kultové sci-fi *Barbarella* (1968) francúzskeho režiséra Rogera Vadima, ktorý by sa v januári dožil 85 rokov.

Fernando Ayala bol v celej svojej tvorbe ovplyvnený Hollywoodom a zároveň posadnutý kritickou komparáciou Argentíny s Amerikou. *Paula Cautiva* sleduje príbeh Argentínca, ktorý sa po pätnástich rokoch strávených v USA vracia do rodnej krajiny prechádzajúcej zásadnými politicko-ekonomickými zmenami. Film veľmi kriticky zobrazuje pokrytectvo aristokratickej triedy, politiku tej doby, hlbokú vládnu krízu a zároveň sa vysmieva z amerických turistov, ktorí naivne prichádzajú objavovať exotickú krajinu.

Barbarella s Jane Fonda v hlavnej úlohe ponúka jedinečnú príležitosť nielen pre otrleho diváka pozrieť si na veľkom plátne z 35 mm kópie jedno z najbizarnejších sci-fi vôbec a zároveň prvý sfilmovaný komiks v histórii kinematografie so špeciálnymi efektmi, ktoré museli byť vtipné už v čase svojho vzniku. Režisér Vadim, mimochodom, vtedajší manžel Jane Fonda, sa nesústreduje ani tak na vytvorenie koherentného príbehu ako skôr na vynachádzavé spôsoby vylčenia hlavnej predstaviteľky z už aj tak dosť minimalistických oblečkov. Ťažko povedať, či ide o paródiu science-fiction, alebo o paródiu erotických filmov. Myslím si však, že to ani nie je také dôležité – dôležité je ísť si túto snímku pozrieť a bez predsudkov sa zabaviť. ▲

Hanba • ASFK

KINO LUMIÈRE

KINO
SLOVENSKEHO
FILMOVÉHO
ÚSTAVU

ŠPITÁLSKA UL. 4
BRATISLAVA

► 2. 1.
Máme pápeža!, N. Moretti, Tal./Fran., 2011, 104' (18.00, K1)
Až do mesta Aš, I. Grófová, SR, 2012, 80' • (18.30, K2)
Parade, S. Dragojević, Srb./Chor./Mac./Slov., 2011, 115' • (20.15, K1)
Cigáni idú do voľieb, J. Vojtek, SR/ČR, 2012, 72' (20.30, K2)
► 3. 1.
Pouta, R. Špaček, ČR, 2010, 146' (17.30, K1)
Od Fica do Fica, Z. Piusi, SR, 2012, 82' • (18.00, K2)
Máme pápeža!, N. Moretti, Tal./Fran., 2011, 104' (20.00, K1)
Až do mesta Aš, I. Grófová, SR, 2012, 80' • (20.30, K2)
► 4. 1.
Od Fica do Fica, Z. Piusi, SR, 2012, 82' • (16.30, K2)
Volám sa Oliver Tate, R. Ayoade, VB/USA, 2010, 97' (16.30, K1)
Polski film, M. Najbrt, ČR/Pof., 2012, 113' (18.15, K2)
Máme pápeža!, N. Moretti, Tal./Fran., 2011, 104' (18.30, K1)
Pouta, R. Špaček, ČR, 2010, 146' (20.30, K2)
Konečná uprostred cesty, A. Dresen, Nem., 2011, 110' (20.45, K1)
► 5. 1.
Pouta, R. Špaček, ČR, 2010, 146' (16.00, K2)
Máme pápeža!, N. Moretti, Tal./Fran., 2011, 104' (16.30, K1)
Volám sa Oliver Tate, R. Ayoade, VB/USA, 2010, 97' (18.30, K1)
Až do mesta Aš, I. Grófová, SR, 2012, 80' • (18.45, K2)
Polski film, M. Najbrt, ČR/Pof., 2012, 113' (20.20, K2)
Konečná uprostred cesty, A. Dresen, Nem., 2011, 110' (20.30, K1)
► 6. 1.
Máme pápeža!, N. Moretti, Tal./Fran., 2011, 104' (17.30, K1)
Až do mesta Aš, I. Grófová, SR, 2012, 80' • (18.00, K2)
Konečná uprostred cesty, A. Dresen, Nem., 2011, 110' (19.30, K1)
Polski film, M. Najbrt, ČR/Pof., 2012, 113' (20.00, K2)
► 7. 1.
Le Havre, A. Kaurismäki, Fin./Fran./Nem., 2011, 93'
+ **Posledný autobus**, I. Laučiková, M. Snopek, SR, 2011, 16' (17.30, K1)
Domov na Vianoce, B. Hamer, Nór./Nem./Švéd., 2010, 85' (18.00, K2)
Hlboký spánok, H. Hawks, USA, 1946, 114' (20.00, K1)
Hotel pro cizince, A. Máša, ČSSR, 1966, 103' (20.30, K2)
► 8. 1.
Utorok po Vianociach, R. Muntean, Rum., 2010, 100' (17.30, K1)
Le Havre, A. Kaurismäki, Fin./Fran./Nem., 2011, 93'
+ **Posledný autobus**, I. Laučiková, M. Snopek, SR, 2011, 16' (18.00, K2)
Melancholia, L. von Trier, Dán./Švéd./Fran./Nem./Tal., 2011, 130' (20.00, K1)
Domov na Vianoce, B. Hamer, Nór./Nem./Švéd., 2010, 85' (20.30, K2)
► 9. 1.
Miestnosť samovrahov, J. Komasa, Pol., 2011, 110' (17.00, K1)
Hanba, S. McQueen, VB, 2011, 101' (17.30, K2)
Krehká identita, Z. Piusi, SR/ČR, 2012, 70' • (19.30, K1)
Zvonky šťastia, J. Bučka, M. Šulík, SR, 2012, 62' • (20.00, K2)
► 10. 1.
Happy Happy, A. Sewitsky, Nór., 2010, 88' (17.30, K1)
Farma zvierat, J. Halas, J. Batchelor, VB, 1954, 73' (18.00, K2)
Krehká identita, Z. Piusi, SR/ČR, 2012, 70' • (18.30, K2)
Máme pápeža!, N. Moretti, Tal., Fran., 2011, 104' (20.00, K1)
Polski film, M. Najbrt, ČR/Pof., 2012, 113' (20.30, K2)
► 12. 1.
Polski film, M. Najbrt, ČR/Pof., 2012, 113' (16.30, K1)
Zvonky šťastia, J. Bučka, M. Šulík, SR, 2012, 62' • (17.00, K2)

Kino Lumière – Kino Slovenského filmového ústavu / Špitálska 4, Bratislava

► www.navstevnik.sk ► www.aic.sk/kinolumiere

Krehká identita, Z. Piusi, SR/ČR, 2012, 70' • (18.30, K2)
Happy Happy, A. Sewitsky, Nór., 2010, 88' (18.40, K1)
Hlboký spánok, H. Hawks, USA, 1946, 114' (20.00, K2)
Miestnosť samovrahov, J. Komasa, Pol., 2011, 110' (20.30, K1)

► 13. 1.
Užívaj si, ako sa len dá!, W. Allen, USA, 2009, 92'
+ **X= X+1**, J. Krasnohorský, SR, 2009, 15' (17.30, K1)
Až do mesta Aš, I. Grófová, SR/ČR, 2012, 80' • (18.30, K2)
Antikrist, L. von Trier, Dán./Nem./Fran./Švéd./Tal./Pof., 2009, 114' (20.00, K1)
Krehká identita, Z. Piusi, SR/ČR, 2012, 70' • (20.30, K2)

► 14. 1.
Chlapec na bicykli, J.-P. Dardenne, L. Dardenne, Bel./Fran./Tal., 2011, 87' (18.00, K1)
Krehká identita, Z. Piusi, SR/ČR, 2012, 70' • (18.30, K2)

Máme pápeža!, N. Moretti, Tal./Fran., 2011, 104' (20.00, K1)
Jak se krade milion, J. Balik, ČSSR, 1967, 90' (20.30, K2)

► 15. 1.
Parade, S. Dragojević, Srb./Chor./Mac./Slov., 2011, 115' • (17.30, K1)
Krehká identita, Z. Piusi, SR/ČR, 2012, 70' • (18.00, K2)
EuroFilmClub (20.00, K1)
Barbarella, R. Vadim, Fran./Tal., 1968, 98' (20.30, K2)

► 16. 1.
Lono, B. Fliegau, Nem./Mad./Fran., 2010, 111' (17.30, K1)
Veľký flám, G. Oury, Fran./VB, 1966, 123' (18.00, K2)
Antikrist, L. von Trier, Dán./Nem./Fran./Švéd./Tal./Pof., 2009, 114' (20.00, K1)
Tak fajn, P. Janik ml., SR, 2012, 90' • (20.30, K2)

► 17. 1.
Antikrist, L. von Trier, Dán./Nem./Fran./Švéd./Tal./Pof., 2009, 114' (17.30, K1)
Tigre v meste, J. Krasnohorský, SR, 2012, 90' • (18.00, K2)
Kráľovská aféra, N. Arceel, Dán./Švéd./ČR, 2012, 138' (20.00, K1)
Domov na Vianoce, B. Hamer, Nór./Nem./Švéd., 2010, 85' (20.30, K2)

► 18. 1.
Osamelosť prvociel, S. Costanzo, Tal./Nem./Fran., 2010, 118' (16.30, K2)
Alois Nebel, T. Luňák, ČR/Nem./SR, 2011, 85' (17.00, K1)
Happy Happy, A. Sewitsky, Nór., 2010, 88' (18.45, K1)
Psycho, r. A. Hitchcock, USA, 1960, 109' (19.00, K2)
Kráľovská aféra, N. Arceel, Dán./Švéd./ČR, 2012, 138' (20.30, K1)
Tigre v meste, J. Krasnohorský, SR, 2012, 90' • (20.45, K2)

► 19. 1.
Osamelosť prvociel, S. Costanzo, Tal./Nem./Fran., 2010, 118' (18.10, K1)
Tak fajn, P. Janik ml., SR, 2012, 90' • (16.00, K2)
Alois Nebel, T. Luňák, ČR/Nem./SR, 2011, 85' (16.30, K1)
Hanba, S. McQueen, VB, 2011, 101' (17.45, K2)
Psycho, r. A. Hitchcock, USA, 1960, 109' (20.00, K2)
Kráľovská aféra, N. Arceel, Dán./Švéd./ČR, 2012, 138' (20.30, K1)

► 20. 1.
Antikrist, L. von Trier, Dán./Nem./Fran./Švéd./Tal./Pof., 2009, 114' (20.10, K1)
Kráľovská aféra, N. Arceel, Dán./Švéd./ČR, 2012, 138' (17.30, K1)
eŠteBák, J. Nvota, SR/ČR/Pof., 2011, 108' • (18.00, K2)
Hanba, S. McQueen, VB, 2011, 101' (20.30, K2)

► 21. 1.
Polski film, M. Najbrt, ČR/Pof., 2012, 113' (17.30, K1)
Psycho, A. Hitchcock, USA, 1960, 109' (18.00, K2)
Kráľovská aféra, N. Arceel, Dán./Švéd./ČR, 2012, 138' (20.00, K1)
Já, truchlivý bůh, A. Kachlík, ČSSR, 1967, 82' (20.30, K2)

► 22. 1.
Utorok po Vianociach, R. Muntean, Rum., 2010, 100' (17.30, K1)
Krvavá pani, V. Kubal, Československo, 1980, 77' (18.00, K2)
Kráľovská aféra, N. Arceel, Dán./Švéd./ČR, 2012, 138' (20.00, K1)
Hanba, S. McQueen, VB, 2011, 101' (20.30, K2)

JANUÁR 2013

- 23. 1.
Až do mesta Aš, I. Grófová, SR/ČR, 2012, 80' • (17.30, K1)
Tetovaný, D. de La Patellière, Fran./Tal., 1968, 88' (18.00, K2)
Kráľovská aféra, N. Arceľ, Dán./Švéd./ČR, 2012, 138' (19.30, K1)
Cigáni idú do volieb, J. Vojtek, SR/ČR, 2012, 72' (20.30, K2)
- 24. 1.
FILMOVÝ KABINET: Súrodenci Schreiberovci a Charles Chaplin, 92' (18.00, K2)
Cézar musí zomrieť, P. Taviani, V. Taviani, Tal., 2012, 76' • (18.30, K1)
Hanba, S. McQueen, VB, 2011, 101' (20.00, K1)
- 25. 1.
eŠteBák, J. Nvota, SR/ČR/Poľ., 2011, 108' • (16.30, K2)
Hlboký spánok, H. Hawks, USA, 1946, 114' (16.30, K1)
Krehká identita, Z. Piussi, SR/ČR, 2012, 70' • (18.30, K2)
Hanba, S. McQueen, VB, 2011, 101' (18.45, K1)
Chlapec na bicykli, J.-P. Dardenne, L. Dardenne, Bel./Fran./Tal., 2011, 87' (20.00, K2)
Cézar musí zomrieť, P. Taviani, V. Taviani, Tal., 2012, 76' • (20.45, K1)
- 26. 1.
Le Havre, A. Kaurismäki, Finsko/Fran./Nem., 2011, 93' (16.30, K1)
Melancholia, L. von Trier, Dán./Švéd./Fran./Nem./Tal., 2011, 130' (17.00, K2)
Cézar musí zomrieť, P. Taviani, V. Taviani, Tal., 2012, 76' • (18.30, K1)
Krehká identita, Z. Piussi, SR/ČR, 2012, 70' • (19.30, K2)
Chlapec na bicykli, J.-P. Dardenne, L. Dardenne, Bel./Fran./Tal., 2011, 87' (20.00, K1)
Cigáni idú do volieb, J. Vojtek, SR/ČR, 2012, 72' (20.45, K2)
- 27. 1.
Chlapec na bicykli, J.-P. Dardenne, L. Dardenne, Bel./Fran./Tal., 2011, 87' (17.30, K1)
Krehká identita, Z. Piussi, SR/ČR, 2012, 70' • (18.00, K2)
Hanba, S. McQueen, VB, 2011, 101' (19.30, K2)
Cézar musí zomrieť, P. Taviani, V. Taviani, Tal., 2012, 76' • (20.00, K1)
- 28. 1.
Chlapec na bicykli, J.-P. Dardenne, L. Dardenne, Bel./Fran./Tal., 2011, 87' (17.30, K1)
Jeden musí z kola von, T. Alfredson, VB/Fran./Nem., 2011, 127' • (18.00, K2)
Cézar musí zomrieť, P. Taviani, V. Taviani, Tal., 2012, 76' • (20.00, K1)
Žert, J. Jirěš, ČSSR, 1968, 78' (20.30, K2)
- 29. 1.
Kopytem sem, kopytem tam, V. Chytilová, ČSSR, 1988, 128' (18.00, K2)
Cézar musí zomrieť, P. Taviani, V. Taviani, Tal., 2012, 76' • (18.30, K1)
Hon, T. Winterberg, Dán., 2012, 111' • (20.00, K1)
Musíme si pohovoriť o Kevinovi, L. Ramsay, VB/USA, 2011, 112' (20.30, K2)
- 30. 1.
Ivan Hrozný I., II., S. M. Ejzenštejn, ZSSR, 1945, 177' (17.30, K2)
Cézar musí zomrieť, P. Taviani, V. Taviani, Tal., 2012, 76' • (18.00, K1)
Láska, M. Haneke, Fran./Nem./Rak., 2012, 125' (20.00, K1)
Od Fica do Fica, Z. Piussi, SR, 2012, 82' (20.45, K2)
- 31. 1.
Kura na slivkách, M. Satrapí, V. Paronnaud, Fran./Nem./Bel., 2011, 93' (17.30, K1)
Alois Nebel, T. Luňák, ČR/Nem./SR, 2011, 85' (18.00, K2)
Ďakujem, dobre, M. Priklér, SR, 2013, 134' (20.00, K1)
Paula Cautiva, F. Ayala, Arg., 1963, 99' (20.30, K2).

► (ZMENA PROGRAMU VYHRADENÁ!)

pozn.: všetky filmy sú premietané z 35 mm kópií, okrem projekcií s označením • – premietací nosič blu-ray

zdroj: Kalendár filmových výročí 2012 • Interná publikácia Slovenského filmového ústavu (SFÚ)
 ► zostavila **Renáta Šmatláková**

3. 1. 1943 **Tomáš Žilinčík** – herec
 (zomrel 9. 1. 1993)
6. 1. 1938 **Karol Strážnický** – herec, režisér
7. 1. 1943 **Zoro Záhon** – režisér, herec
8. 1. 1933 **Milan Kordoš** – fotograf
8. 1. 1938 **Jozef Kočí** – dramaturg, scenárista
 (zomrel 21. 1. 2006)
10. 1. 1913 **Dezider Janda** – herec
 (zomrel 18. 12. 1965)
11. 1. 1938 **Ivan Húštava** – režisér
11. 1. 1948 **Judita Csáderová** – fotografka
12. 1. 1918 **Karol L. Zachar** – herec, režisér
 (zomrel 17. 12. 2003)
13. 1. 1928 **Karol Machata** – herec
14. 1. 1943 **Juraj Slezáček** – herec
15. 1. 1923 **Kazimír Barlík** – režisér, dokumentarista
 (zomrel 16. 5. 1994)
16. 1. 1918 **Olga Sýkorová** – herečka
 (zomrela 15. 11. 1976)
16. 1. 1933 **Ernest Pauš** – herec, režisér
 (zomrel 25. 4. 1984)
19. 1. 1933 **Milan Semík** – režisér
23. 1. 1923 **Jozef Sodoma** – herec
 (zomrel 23. 11. 1980)
25. 1. 1963 **Ingrid Mayerová** – dramaturgička
27. 1. 1938 **Gejza Kendy** – kameraman, režisér
 (zomrel 1. 12. 2012)
30. 1. 1913 **Martin Martinček** – fotograf
 (zomrel 1. 5. 2004)
30. 1. 1918 **Leopold Lahola** – režisér, spisovateľ
 (zomrel 12. 1. 1968)
30. 1. 1948 **Dušan Tarageľ** – herec

MEDIA Desk Slovensko informuje...

Predovšetkým by som rád všetkým spoločnostiam pôsobiacim v slovenskej audiovizii, producentom, distribútorom, organizátorom tréningov a festivalov, skrátka všetkým našim klientom zaželal v novom roku 2013 veľa úspechov.

Rok 2013 bude pre kanceláriu MEDIA Desk Slovensko výnimočný, a to z niekoľkých dôvodov: v apríli oslaví kancelária desať rokov svojho pôsobenia a zároveň to bude posledný rok fungovania kancelárie v podobe, v akej existovala doteraz, keďže sa od 1. januára 2014 s najväčšou pravdepodobnosťou (plán Európskej komisie ešte nie je definitívne schválený) stane súčasťou kancelárie Creative Europe Desk, ktorá vznikne zlúčením s Kultúrnym kontaktným bodom. Piliermi nového programu Creative Europe budú naďalej obidva doterajšie programy – MEDIA a Kultúra, pričom program MEDIA bude modifikovaný iba v nadväznosti na aktuálnu situáciu európskeho audiovizuálneho priemyslu a na zmeny vyplývajúce z procesu digitalizácie. V priebehu roku 2013 sa všetky otázky súvisiace s implementáciou nového programu vyjasnia, budeme vás o nich včas informovať.

Zatiaľ oslavujeme úspešný príbeh desaťročnej existencie kancelárie MEDIA Desk Slovensko a k tomuto výročiu pripravujeme niekoľko špeciálnych aktivít.

Aktuálne uzávierky v januári: výzva EACEA 34/12, i2i, uzávierka 7. januára 2013.
www.mediadeskslovakia.eu

► **Vladimír Štric**

Aktuálne uzávierky

Projekt DOK.Incubator bude po úspešnom prvom ročníku (14. – 20. 9. 2012) pokračovať aj v roku 2013. Jedným z ôsmich minuloročných účastníkov workshopu bol aj slovenský projekt pripravovaného dokumentárneho filmu *Felvidék – Horná zem* režisérky Vladislavy Plančíkovej a producenta Tomáša Kaminského (Mandala Pictures).

V tomto roku sa počet vybraných účastníkov zvýši na desať. Prihlasovať sa môžu nové dokumentárne projekty z celej Európy, ktorých premiéra sa plánuje na jeseň 2013 a do mája 2013 budú mať hotový hrubý strih, ktorý je podmienkou účasti na tomto výnimočnom projekte. DOK.Incubator je prvý program, ktorý sa zameriava na záverečnú fázu výroby dokumentárnych filmov a na prípravu ich distribúcie. Prihlášky na polročný strihovo-distribučný maratón bude DOK.Incubator prijímať do 5. marca 2013 prostredníctvom webovej stránky www.dokincubator.net.

► **jar**

ČT vycúvala z fantasy
Poslední z Aporveru

Fantasy film *Poslední z Aporveru*, ktorý ako 3D na krúca český režisér Tomáš Krejčí a vzniká v medzinárodnej koprodukcii vrátane Slovenska, má problémy s podporou Českej televízie. Rozpočet výpravného, technicky a výtvarne ambiciózneho filmu sa postupne vyšplhal na viac ako 240 miliónov českých korún. Práve pre rastúce finančné nároky a neustále odsúvanie premiéry sa podľa informácií idnes.cz rozhodla Česká televízia vypovedať koprodukčnú zmluvu a požaduje vrátenie vložených finančných prostriedkov. Tvorcovia podali na ČT žalobu.

► **jar**

► www.csfilm.cz, www.filmpost.cz

**Televízia českých a slovenských filmov
 Slovenské pondelky 2013**

7. január 2013

20.00 ► **Stopy na Sitne**, r. V. Bahna, 1968, 88 min.
 22.00 ► **Ja milujem, ty miluješ**, r. D. Hanák, 1980, 100 min.

14. január 2013

20.00 ► **Prerušená pieseň**, r. N. K. Sanišvili, 1960, 99 min.
 22.00 ► **V rannej hmle**, r. J. Zeman, 1990, 104 min.

21. január 2013

20.00 ► **Hladači svetla**, r. M. Horňák, 1971, 74 min.
 22.00 ► **Víkend za milión**, r. D. Trančík, 1987, 77 min.

28. január 2013

20.00 ► **Šiesta veta**, r. Š. Uher, 1986, 91 min.
 22.00 ► **Na druhom brehu sloboda**, r. J. Medved, 1984, 88 min.

Zmena programu vyhradená!

► Koprodukčný film *Modrý tiger* (r. P. Oukropec) získal na medzinárodnom festivale detských filmov Kinodiseea, ktorý sa konal 16. až 21. novembra v Bukurešti, hlavnú cenu pre najlepší film.

► Dokumentárny film Pavla Barabáša *Príbehy tatranských štítov* získal Cenu za film o vysokohorskom športe, objavovaní a dobrodružstve na Medzinárodnom festivale hôr, extrémnych športov a dobrodružstva v Banskej Bystrici (21. – 25. november) a 3. cenu v kategórii horolezecký a horský film na 10. Medzinárodnom festivale outdoorového filmu v Prahe (4. 10. – 8. 12.).

► Dokument Pavla Barabáša *Pygmejovia – Deti džungle* získal Grand Prix na 38. medzinárodnom filmovom festivale Ekofilm v Ostrave (13. – 16. 12.) a Grand Prix na 10. Medzinárodnom festivale outdoorového filmu v Prahe (4. 10. – 8. 12.).

► Prvého decembra zomrel vo veku 74 rokov kameraman a režisér Gejza Kendy. Venoval sa dokumentárnej tvorbe, najskôr ako kameraman a potom aj ako režisér a scenárista. Bol dlhoročným zamestnancom STV, pre ktorú nakrútil množstvo dokumentárnych cyklov. Známa je najmä jeho spolupráca s historikom Pavlom Dvořákom, populárnym sa stal najmä ich spoločný projekt – cyklus *Stopy dávnej minulosti*. V roku 2004 uzavrel svoju profesionálnu dráhu rozsiahlym cyklom *Tie dni*, v ktorom mapoval najdôležitejšie udalosti novembra 1989.

► Jedenásteho decembra skonal vo veku 57 rokov herec Peter Bzdúch. Dlhoročný člen Činohry Slovenského národného divadla účinkoval aj v množstve televíznych inscenácií (*Biela voči oblohe*, *Tanec nad plačom*, *Putá osudu*) a seriálov (*Život bez konca*, *Lekár umierajúceho času*), počut ho bolo aj v dabingu. Peter Bzdúch si zahrál aj v žánrovo rôznorodých filmoch – *Južná pošta*, *Rabaka*, *Na krásnom modrom Dunaji*, ... *kone na betóne*, *Rivers of Babylon*, *Krajinka* a v mnohých ďalších, v ktorých uplatnil svoj herecký zmysel pre psychologickú drobnokresbu aj tragikomiku.

► Vo veku 79 rokov zomrel 7. decembra v Bratislave historik Jozef Jablonický. V čase „normalizácie“ patrila k občianskemu disentu a mal zákaz publikovať. Po roku 1989 spolupracoval na viacerých dokumentárnych filmoch venovaných moderným slovenským dejinám. Ako autor námetu, scenára či ako odborný poradca je podpísaný pod filmami režisérov Štefana Kamenického, Martina Slivku, Marcely Plítkovej a Rudolfa Urca.

► jar

NAJPREDAVANEJŠIE PUBLIKÁCIE A DVD NOSIČE V PREDAJNI SFÚ ► DECEMBER 2012

KNIŽNÉ PUBLIKÁCIE

1. Kino-Ikon 1/2012 – téma Normalizácia (ASFK a VŠMU v spolupráci so SFÚ Bratislava)
2. Charlie Owens: Ermanno Olmi – Rozhovory (Camera obscura, Příbram)
3. Jim Jarmusch – Rozhovory 1980 – 2000 (editor Ludvig Hertzberg, vydavateľstvo Camera obscura, Příbram)

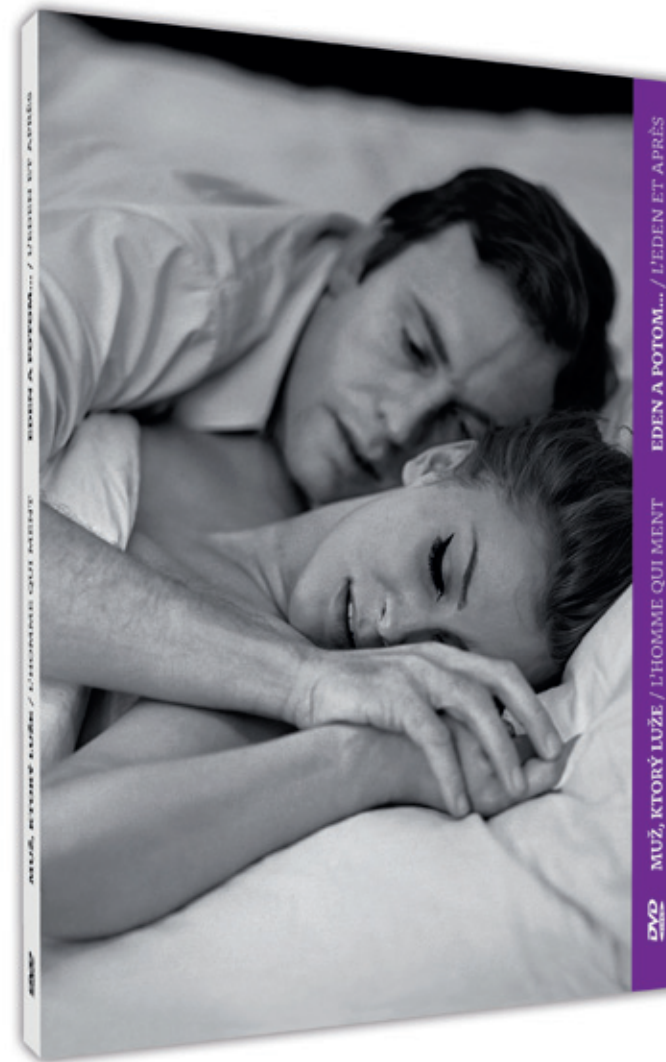
AUDIOVIZUÁLNE NOSIČE

1. CD soundtrack *Tanec medzi črepinami* (M.O.M.ent production s.r.o.)
2. 2DVD *Muž, ktorý luže/Eden a potom* (SFÚ Bratislava)
3. DVD 3x *Juraj Jakubisko* (SFÚ Bratislava)

Predajňa Klapka.sk v januári ponúka túto akciu: Ak si v predajni Klapka.sk a v Kine Lumière kúpite januárové číslo Film.sk, dostanete k nemu DVD s filmom *Šerif za mrežami*.

NAJNAVŠTEVOVANEJŠIE FILMY V KINE LUMIÈRE ► NOVEMBER 2012

1. *Máme pápeža!* (r. N. Moretti)
2. *Kto s tebou zostane* (r. R. Redford)
3. *Hanba* (r. S. McQueen)
4. *7 krabíc* (r. C. Maneglia, T. Schembori)
5. *Rozchod Nadera a Símín* (r. A. Farhadi)

9,90 €

2 DVD – MUŽ, KTORÝ LUŽE / EDEN A POTOM...

Dvojica diel, ktoré na prelome 60. a 70. rokov na Slovensku vytvoril francúzsky režisér a scenárista Alain Robbe-Grillet, sa celkom jednoznačne radí k najhodnotnejším dielam v celej histórii slovenskej kinematografie.

V predaji od novembra 2012

www.klapka.sk

KALENDÁRIUM

▶ **PREMIÉRY**

DISTRIBÚCIA

ROZHOVOR

PUBLIKÁCIE

▶ **TÉMA**

FILMOVÉ NOVINKY

FESTIVALY

▶ **RECENZIA**

PROFIL

OHLASY

REBRÍČKY A JUBILEÁ

▶ **PROGRAM**

KINA LUMIÈRE

PREDAJ MESAČNÍKA FILM.SK: KKHINUPREGTVÁ / BRATISLAVA ▶ Klapka.sk – predajňa SFÚ (Grosslingová 43) ▶ Artforum (Kozia 20) ▶ Martinus (Obchodná 26)
▶ Beneluhri Modul - Svet knihy (Obchodná 4) ▶ Prospero – predajňa DÚ (Jakuhoovo nám. 12) + vätřnica VŠMU (Svoradova 2)
BANSKA BYSTRICA ▶ Artforum (Dohná 8) **FILMOVÉ KUBY** ▶ Kino Lumiere Bratislava – kino SFÚ (Špratská 4) ▶ FK – Kino Junior Levice
▶ FK – Kino Strojár Martin ▶ FK – Univerzita Nitra ▶ FK – Kino Fontána Preštany ▶ FK – Naoko Trnava

FILMOVÝ ÚSTAV
SLOVAK FILM
INSTITUTE

ISSN 1335-8286
0 1
9 771335 828003

FILM.SK JE EVIDOVANÝ MK SR POD EK, Č. EV 947/08